

Nr 62.

Ankom till riksdagens kansli den 10 april 1934 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 3 januari 1934 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 31, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, förklarat sig vilja *dels* föreslå riksdagen att antaga härnedan intagna förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus, *dels ock* inhämta riksdagens yttrande över härnedan likaledes intagna förslag till förordning angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft två i anledning av propositionen inom andra kammaren väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen nr 454 av herr *Andersson* i Grimbo och nr 511 av herr *Gustafson* i Vimmerby.

I motionen II: 454 har föreslagits, att hushållningssällskapets förvaltningsutskott tillerkännes rätt att utse en ledamot av styrelsen för slakthus och köttbesiktningsbyrå, att hushållningssällskapets förvaltningsutskott tillerkännes rätt att utse en revisor för såväl slakthus som köttbesiktningsbyrå, samt att lantbrukare, boende i stad med slakthustvång men utanför stadens planlagda område, må äga rätt att slakta kalvar av egen uppfödning.

I motionen II: 511 har hemställts, att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 31 måtte besluta 1) avslå vad som däri föreslagits rörande slakthustvång och organtvång, 2) att däri intaget förslag rörande maximitaxa för köttbesiktning bifalles i den form, som av de vid ärendets beredning inom jordbruksdepartementet deltagande särskilda sakkunniga föreslagits, samt att vederbörande utskott måtte företaga de förändringar i den föreslagna lagtexten, som ett bifall till vad sålunda hemställts påkallar.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för motionärernas yrkanden,
Bihang till riksdagens protokoll 1934. 10 saml. Nr 62.

hänvisas, i den mån redogörelsen här nedan icke lämnar upplysning där-
om, till motionerna.

Slutligen har direkt till utskottet inkommit en den 26 februari 1934 dag-
tecknad skrivelse från *distriktsveterinären i Bollnäs distrikt*. Till inne-
hållet i denna skrivelse, som rör frågan om införande av köttbesiktnings-
tvång, återkommer utskottet vid behandlingen av nämnda fråga.

Gällande bestämmelser om köttbesiktning och slakthus återfinnas hu-
vudsakligen i lagen den 10 oktober 1913 (nr 239) angående köttbesiktning
och slakthus med däri genom lagen den 1 juni 1923 (nr 156) vidtagna änd-
ringar. Tillämpningsföreskrifter till 1913 års lag äro givna huvudsakli-
gen i kungörelsen den 10 oktober 1913 (nr 240) med särskilda föreskrifter
om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt lagen angående köttbe-
siktning och slakthus, vilken kungörelse i vissa delar ändrats genom
kungörelserna den 23 januari 1922 (nr 30) och den 15 december 1922 (nr
573).

I sitt den 16 december 1932 avgivna betänkande angående produktions-
och avsättningsförhållandena för slaktdjur samt kött och fläsk (stat. off.
utr. 1933:12) har jordbruksutredningen ifrågasatt ändringar i olika av-
seenden i nyssnämnda nu gällande bestämmelser. Åtskilliga av de spörs-
mål, jordbruksutredningen berört, hava kommit till uttryck jämväl i fram-
ställningar från andra håll. Redan i skrivelse den 15 september 1919 har
föreningen svenska städers offentliga slakthus framfört ett flertal änd-
ringsförslag på området i fråga. Riksdagarna 1932, skrivelse nr 297, och
1933, skrivelse nr 116, hava hemställt om utredningar och förslag i vissa
delar. Också flera andra framställningar i ämnet föreligga.

Över framställningarna hava yttranden avgivits av ett stort antal myn-
digheter och sammanslutningar. Sålunda hava med anledning av skri-
velsen från föreningen svenska städers offentliga slakthus yttranden av-
givits dels den 23 februari 1923 av medicinalstyrelsen, som tillika över-
lämnat i ärendet infortrade utlåtanden från samtliga länsstyrelser, kom-
munala myndigheter i städer och andra samhällen med köttbesiktnings-
tvång, vissa länsveterinärer m. fl., dels ock den 26 oktober 1923 av lant-
bruksstyrelsen efter hörande av hushållningssällskapen i riket. Över jord-
bruksutredningens betänkande hava avgivits yttranden av lantbrukssty-
relsen, medicinalstyrelsen, kommerskollegium efter hörande av handels-
kamrarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, samtliga länsstyrelser och
hushållningssällskap, svenska veterinärföreningen för kött- och mjölk-
hygien, svenska exportslakteriernas förening u. p. a., Sveriges charkuteri-
& slakteriidkares riksförbund, föreningen svenska städers offentliga slakt-
hus, Sveriges allmänna lantbrukssällskap, interimsstyrelsen för Sveriges
slakteriförbund, förening u. p. a., styrelserna för de offentliga slakthusen
i riket, andra kommunala myndigheter m. fl.

Ärendet har varit föremål för beredning inom jordbruksdepartementet.

I de överläggningar, som under hösten 1933 härvid ägt rum, hava såsom *sakkunniga* deltagit statsinspektören över köttkontrollen Johan Hjalmar Hansson, ledamoten av riksdagens andra kammare lantbrukaren Emil August Gustafson i Vimmerby, direktören för Malmö stads offentliga slakthus E. Osberg, föreståndaren för konsumtionsföreningen i Göteborg direktören Verner Pehrzon, ordföranden i Sveriges charkuteri- & slakteriidkares riksförbund fabrikören Hjalmar Andersson i Stockholm samt organisationschefen i Sveriges slakteriförbund förre förvaltaren H. Alexandersson likaledes i Stockholm. Sakkunniga hava sammanfattat sina synpunkter i ett den 9 december 1933 dagtecknat utlåtande.

Departementschefen har funnit så genomgripande förändringar i lagen angående köttbesiktning och slakthus vara påkallade, att lagens upphävande och ersättande med en helt ny lag synts honom ändamålsenligast. I anledning härav har det i propositionen till riksdagens godkännande framlagda förslaget till lag angående köttbesiktning och slakthus utarbetats inom jordbruksdepartementet. Departementschefen har framhållit, att lagändringarna föranledde ändringar i ett flertal i administrativ ordning utfärdade författningar, samt uttalat, att förslag till sistberörda ändringar torde få sedermera underställas Kungl. Maj:t. I samband med förslaget till lag angående köttbesiktning och slakthus har inom jordbruksdepartementet utarbetats ett förslag till förordning angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara. Beträffande sistnämnda förslag hemställs i propositionen om riksdagens yttrande.

Utskottet vill i korthet redogöra för innehållet i Kungl. Maj:ts förslag och kommer därvid att upptaga frågorna huvudsakligen i samma ordning och under samma avdelningar som departementschefen. Motionärernas förslag behandlas under de avdelningar, till vilka de hänföra sig.

Innebörden av köttbesiktningstväng.

Köttbesiktningstväng innebär, enligt § 2 mom. 1 i lagen angående köttbesiktning och slakthus, sådant detta moment lyder efter 1923 års ändring, förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda avsett färskt rått kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller använda dylikt kött vid beredning av föda för utspisning å offentligt spisningsställe eller av vara, avsedd för försäljning till människoföda, eller förvara sådant kött å allmän saluplats, i salubod med därmed i omedelbart samband varande lagerrum, å offentligt spisningsställe eller i lokal för tillverkning till avsalu av matvaror, därest köttet icke är, efter undersökning av besiktningsman, försett med stämpel, som omförmåles i lagen. I § 6 mom. 1 stadgas, att kött, som vid besiktning enligt lagen finnes vara till människoföda tjänligt, genom åsättande av stämpel skall betecknas såsom godkänt. Närmare bestämmelser angående besiktning och stämp-

ling äro meddelade i förut omförmälda kungörelse med särskilda föreskrifter om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus. Enligt § 1 i lagen avses med kött dels kött i vanlig bemärkelse dels huvud med tunga, lungor, hjärta, lever och njurar samt, beträffande kött av kor, juver.

Jämlikt stadgande i lagens § 9 tredje stycket äger Kungl. Maj:t förordna, att kött av kreatur, slaktat i huvudsakligen för utförsel av kött ur riket avsedd och på av Kungl. Maj:t fastställda villkor under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning (exportslakteri), ävensom kött av kreatur, slaktat i annan, utom stad belägen och på av Kungl. Maj:t fastställda villkor under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning, må efter besiktning och stämpling, som Kungl. Maj:t föreskriver, till salu hållas, utbjudas, användas eller förvaras, såsom i § 2 omförmäles, jämväl inom samhälle med köttbesiktningstvång. Närmare bestämmelser angående dylika under offentlig kontroll ställda slakterier hava meddelats i förordningen den 10 oktober 1913 (nr 241) angående exportslakterier samt andra enskilda, under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar. Exportslakterier funnos den 31 december 1933 till ett antal av 30. Några andra enskilda under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar finnas för närvarande ej.

Jordbruksutredningen har ansett (sid. 204), att begreppet kött borde utvidgas att avse ej blott, såsom för närvarande är fallet, kött i vanlig bemärkelse jämte vissa uppräknade organ utan alla till människoföda brukliga djurdelar. Jordbruksutredningen har vidare (sid. 192—194 och 206—210) till behandling upptagit spørsmålet om skärpt kontroll å beredda köttvaror. Såsom nyss nämnts innefattar köttbesiktningstvång förbud, bland annat, att inom område för tvånget vid beredning av vara, avsedd för försäljning till människoföda, använda annat än vederbörligen besiktigt och stämplat kött. Däremot möter enligt lagen ej hinder att i samhälle med köttbesiktningstvång salubjuda beredda köttvaror, tillverkade utom samhället av kött, som ej undergått besiktning. Jordbruksutredningen har påkallat förbud även i sistnämnda fall, ett krav, som redan tidigare framstälts av föreningen svenska städers offentliga slakthus i dess skrivelse den 15 september 1919. Slutligen har från annat håll hemställts, att enär en effektiv stämpling av utskuret kött och slaktavfall vore svår att utföra och i många fall minskade varans värde, befrielse från stämplingstvång i dylika fall måtte äga rum.

Omförmälda, vid ärendets beredning inom jordbruksdepartementet deltagande särskilda *sakkunniga* hava biträtt jordbruksutredningens förslag, att den nuvarande definitionen å begreppet kött enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus måtte så ändras, att till kött komme att räknas alla till människoföda brukliga djurdelar. I samband därmed hava sakkunniga tagit upp till behandling såväl frågan om stämpling av mindre stycken av kött och slaktavfall som även frågan om stämplingstvångets

betydelse över huvud. Sakkunniga hava beträffande nu nämnda spörsmål anført följande.

Sakkunniga utginge från, att bestämmelserna i lagen angående köttbesiktning och slakthus jämväl i fortsättningen endast skulle omfatta kött av nötkreatur, får, get, svin och häst. För erhållande av möjligast fullständiga kontroll borde till kött i lagens mening hänföras ej blott kött i vanlig bemärkelse utan alla till människoföda brukliga delar av ifrågavarande djur. Enligt sakkunnigas mening borde en dylik utvidgning av lagens tillämpning emellertid ej föranleda, att jämväl gällande stämpningsföreskrifter utvidgades i motsvarande omfattning. Sakkunniga ville i detta sammanhang föreslå ändring av det stadgande i § 2 av lagen, enligt vilket den omständigheten, huruvida en vara vore stämplad eller ej, tillmättes avgörande betydelse för frågan om den skulle få förekomma inom område med köttbesiktningstvång. Av vikt i sådant hänseende borde i stället allenast vara, huruvida varan blivit enligt lagen vederbörligen besiktigad och godkänd. Stämplingen borde blott tillerkännas värde såsom bevismedel härutinnan samt såsom medel att underlätta hälsovårdsmyndigheternas kontroll, att endast besiktigad och godkänd vara utbjödes. Ur dessa synpunkter torde, beträffande vara, som stannade inom det område, där besiktningen ägt rum, vara tillfyllest, att stämpling skedde i samma utsträckning som nu, oaktat om begreppet kött utvidgades på föreslaget sätt, härav följde, att ej alla delar av djuret bleve stämplade eller märkta.

Därest, på sätt sakkunniga föreslagit, stämplingen ej vidare, såsom nu vore fallet, gjordes till en o villkorlig förutsättning för en varas tillåtlighet inom område med köttbesiktningstvång, bortfölle den grund, varå vissa hälsovårdsmyndigheter nu stödde sig, då de, enligt vad som uppgivits, stundom fordrade, att även mindre köttstycken och slaktavfall skulle vara försedda med stämpel. Såsom sakkunniga förut anført borde den omständigheten, att begreppet kött utvidgades att avse alla till människoföda brukliga delar av djuret, icke, om varan stannade inom det område, där besiktningen ägt rum, föranleda stämpling i större utsträckning eller av andra delar av djuret än nu skedde. Skulle den besiktigade varan däremot transporteras till annan ort med besiktningstvång, syntes det sakkunniga nödvändigt, att, därest varans egenskap av besiktigad ej framginge av stämpel, som redan enligt gällande bestämmelser skulle anbringas, varan eller dess emballage åsattes eller vidhäftades särskilt märke såsom tecken därå, att besiktning vederbörligen företagits. Sådant märke underlättade kontrollen inom den ort, dit varan fördes. Samtidigt tjänade det varuhavaren till bevis om att varan blivit i behörig ordning besiktigad. För att underlätta förfarandet och begränsa kostnaderna till de minsta möjliga borde märket få anbringas av den, vilken ombesörjde avsändandet av varan från det område, där besiktningen skett. Möjligheter till missbruk komme härigenom visserligen att föreligga. Risken för upptäckt torde emellertid vara så stor, att förefintligheten av sagda möjligheter ej borde tillmätas större betydelse. Förseelse borde för övrigt naturligtvis vara belagd med straff jämväl i fall, där ej ansvar följde redan enligt allmänna strafflagen. Framhållas finge, att ett förfarande enligt angivna riktlinjer redan sedan länge tillämpats på åtskilliga håll inom landet.

Närmare bestämmelser angående märkningen borde meddelas av

Kungl. Maj:t i tillämpningsföreskrifter till lagen samt, enligt Kungl. Maj:ts förordnande, av medicinalstyrelsen.

Beträffande kontrollen å salta eller annorledes beredda köttvaror hava sakkunniga anfört som följer.

Köttbesiktningstvängets begränsning till att avse allenast färskt rått kött vore utan tvivel för snäv. Till en början ville sakkunniga förorda, att den inskränkning, som låge däri, att köttet skulle vara rått, borttoges. Vidare tillstyrkte sakkunniga, att det förbud, köttbesiktningstvängets innebure, utvidgades att omfatta jämväl salt, rökt och torkat kött samt över huvud taget charkuterivaror, vid vilkas beredning kött använts. Något undantag för konserver borde ej göras. Sakkunniga föresloge alltså förbud mot saluhållande, utbudande, användande eller förvarande, såsom i § 2 av lagen sägs, av beredda köttvaror inom område med köttbesiktningstväng, därest ej det vid varans beredning använda köttet godkänts vid besiktning enligt lagen.

Skulle den beredda varan stanna inom område, där tillverkningen skett, torde någon märkning av varan till betecknande av att endast besiktigat kött använts vid framställningen ej erfordras. Avsåges varan däremot skola införas till annat område med köttbesiktningstväng, borde, i likhet med vad som föreslagits beträffande oberett kött, varan eller dess emballage förses med särskilt märke. Dyligt märke borde, liksom då fråga vore om oberett kött, kunna anbringas av avsändaren själv. Märkningens ändamål vore naturligtvis även här att underlätta kontrollen vid införsel till samhällen med köttbesiktningstväng samtidigt som märket, där annat ej styrktes, tjänade som bevis för att det i varan ingående köttet vore besiktigat och godkänt.

Ägde tillverkningen rum utom område, där köttbesiktningstväng gällde, borde märkning ej få företagas med mindre tillförlitlig kontroll vore anordnad därå, att allenast besiktigat och godkänt kött användes. Kontrollen borde lämpligen ske i den form, att allt kött, som användes vid vederbörande fabrik, innan det infördes i fabriken uppvisades för särskild tillsyningsman, som kontrollerade att köttet blivit i behörig ordning godkänt. Tillsyningsmannen, som måste intaga en i förhållande till fabriken ledning oberoende ställning, borde jämväl i övrigt hava uppsikt över och kontrollera tillverkningen vid fabriken.

Om ock med en viss tvekan ansåge sakkunniga sig böra tillstyrka, att till område med köttbesiktningstväng jämväl finge införas vara, tillverkad av kött, som enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser godkänts vid besiktning å charkuterifabriken, jämbördig med den för den offentliga köttkontrollen gällande. Förutsättning härför borde tillika vara, att tillverkningen vid fabriken vore ställd under offentlig kontroll.

Vid utformande av de kontrollbestämmelser som erfordrades beträffande fabriker, varom i det föregående nämnts, borde tillses, att kostnaderna icke bleve för fabrikanten oskäligt betungande.

Departementschefen har beträffande nu berörda frågor anfört.

»Den uppfattning, som uttalats av de för ärendets beredning tillkallade sakkunniga, att såsom villkor för tillstånd att inom område med köttbesiktningstväng saluhålla, utbjuda, använda eller förvara viss köttvara bör krävas ej att varan är försedd med stämpel utan allenast att den efter vederbörlig besiktning godkänts såsom tjänlig till människoföda, fin-

ner jag naturlig och riktig. Ur kontrollens synpunkt fordras dock, såsom sakkunniga också förutsatt, att stämpling eller märkning i viss utsträckning äger rum. Nuvarande stämplingsförfarande bör därför bibehållas, men gällande bestämmelser böra på sätt sakkunniga föreslagit ändras därhän, att förekomsten inom område med köttbesiktningstvång av ostämplat kött ej medför annan påföljd än att vederbörande får vara beredd att enligt vanliga bevisregler styrka sitt påstående, att köttet blivit besiktigt och godkänt.

Tyngdpunkten av hälsovårdsmyndigheternas kontroll synes enligt utredningen i ärendet vara förlagd till sådant kött, som ej besiktigats vid vederbörande samhälles egen köttbesiktningssbyrå utan som, under uppgift att besiktning annorstädes företagits, införes till samhället. I varuhavarens eget intresse torde ligga, att anordningar träffas för att riktigheten av sådan uppgift lätt kan konstateras. Jag anser mig därför böra biträda sakkunnigas förslag om särskilda märkningsföreskrifter beträffande vara, som skall införas till område med köttbesiktningstvång. Ej heller i detta fall torde frånvaron av stämpel eller märke emellertid böra medföra annan påföljd än att varuhavaren, om så fordras, får i annan ordning styrka varans tillåtlighet. Omförmälda särskilda föreskrifter torde ankomma på Kungl. Maj:t att i administrativ väg meddela. Sakkunnigas förslag, att avsändaren av varan själv får ombesörja märkningen, bör härvid godtagas. Med en sådan anordning komma kostnaderna för märkningen att bliva obetydliga. Faran för missbruk torde, såsom sakkunniga framhållit, ej heller behöva bliva stor.

Mot jordbruksutredningens av sakkunniga understödda förslag, att till kött i lagens mening böra räknas ej blott de delar av djuret, som nu hänföras dit, utan varje till människoföda användbar del av detsamma, har jag ej något att erinra. Stadgandet i lagens § 1 torde alltså böra undergå viss jämkning. I anslutning till de synpunkter, jag nyss framhållit, utgår jag härvid i likhet med sakkunniga från att några särskilda bestämmelser angående stämpling eller märkning av de nya djurdelar, som sålunda komma att inbegripas under lagen, icke erfordras, i den mån dylika bestämmelser ej föranledas redan av det förut sagda. De betänkligheter, som med hänsyn till stämplingssvårigheterna tidigare rests mot ifrågavarande utvidgning av lagens tillämpningsområde, torde alltså väsentligen bortfalla.

Enligt en i stort sett enhällig uppfattning är den nuvarande begränsningen av begreppet köttbesiktningstvång ej tillfredsställande, utan synes en ändring härutinnan påkallad. Meningarna bryta sig däremot något, då det gäller att finna det lyckligaste sättet för lösningen av spörsmålet. Sakkunniga hava i stort sett anslutit sig till jordbruksutredningen, som i sin ordning väsentligen byggt sitt utlåtande på medicinalstyrelsens förslag. För egen del finner jag det resultat, vartill sakkunniga sålunda kommit, ägnat att läggas till grund för lagstiftning i ämnet. Jag förordar alltså, att såsom regel stadgas förbud mot saluhållande, utbudande, användande eller förvarande, på sätt i § 2 av lagen sägs, inom område med köttbesiktningstvång av färskt, salt, rökt eller torakat kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst, med mindre köttet besiktigats och godkänts enligt lagens föreskrifter. Förbudet bör jämväl gälla övriga charkuterivaror, däri kött ingår, varvid fordran på besiktning och godkännande bör avse det för tillverkningen av varan använda köttet. Den sålunda tillstyrkta utvidgningen av köttbesiktningstvångets innebörd föranleder vissa ändringar i § 2 mom. 1 samt § 9 första styce-

ket av lagen. Att, såsom bland andra kommerskollegium föreslagit, göra undantag för konserver finner jag icke tillrädligt. Ett dylikt undantag kunde, på sätt medicinalstyrelsen framhållit, leda till, att till konserverfabriker avyttrades sådant kött, som varuhavaren ej vågade införa till område med köttbesiktningstvång. Anledning att i detta sammanhang utsträcka förbudet att omfatta även kött av andra djur än de här förut nämnda har jag ej ansett föreligga.

Har vid tillverkningen av salt, rökt eller torkat kött eller annorledes beredd vara använts kött, som besiktigats och godkänts inom område med köttbesiktningstvång, synes, såsom sakkunniga föreslagit, den omständigheten att tillverkningen ägt rum utom område med besiktningstvång ej böra hindra, att varan införes till sådant område. Det av sakkunniga såsom förutsättning härför uppställda kravet att tillförlitlig kontroll anordnas därå, att endast besiktigat och godkänt kött användes vid fabriken, torde emellertid ej kunna eftersättas. Det synes ej vara en obillig fordran, att tillverkare, som önskar komma i åtnjutande av sådan rätt, varom här är fråga, underkastar sig de kostnader, vilka för dylik kontroll kunna bliva erforderliga. Kungl. Maj:t, som framdeles torde hava att utfärda närmare bestämmelser angående sagda kontroll, torde låta sig angeläget vara att tillse, att bestämmelserna ej bliva mera tyngande än som av omständigheterna oundgängligen betingas.

Charkuterifabrik, som så önskar, torde vidare, på sätt sakkunniga angivit, böra beredas möjlighet att få det för sin tillverkning erforderliga köttet besiktigat och godkänt vid själva fabriken. Förutsättning för att dylik besiktning skall medföra rätt att inom område med köttbesiktningstvång saluföra vara, beredd av sålunda besiktigat kött, måste naturligtvis vara, att besiktningen i alla hänseenden blir lika noggrann och tillförlitlig som vid den offentliga köttkontrollen. Kravet på kvalifikationer hos den veterinär, som utför besiktningen, måste sålunda i båda fallen ställas lika högt, och samma regler för besiktningen måste tillämpas. Vidare torde, om varan skall få införas till område med köttbesiktningstvång, bliva nödvändigt fordra, att tillverkningen ställs under kontroll till vinnande av garanti, att endast besiktigat kött därvid kommer till användning. Utfärdandet av erforderliga besiktning- och kontrollbestämmelser torde ankomma på Kungl. Maj:t i administrativ väg. Även i detta fall måste beaktas angelägenheten av att kostnaderna i görligaste mån nedbringas. I anslutning till det anförda torde i § 9 av lagen böra intagas ett fjärde stycke av innehåll, att, därest beredning av salt, rökt eller torkat kött eller av annan köttvara blivit på av Kungl. Maj:t fastställda villkor ställd under offentlig kontroll, det vid beredningen använda köttet skall, om det godkänts vid besiktning, som Kungl. Maj:t föreskriver, få anses som om det godkänts vid besiktning enligt lagen.

Vad angår frågan om stämpling eller märkning av beredda köttvaror böra även här de synpunkter, sakkunniga framhållit, vinna tillämpning. Allenast för det fall att vara, som tillverkats å viss ort, skall därifrån införas till annat område och köttbesiktningstvång inom detta är gällande, torde sålunda märkning av varan eller dess emballage böra föreskrivas. Underlåten märkning bör här lika litet som i tidigare avhandlade fall medföra annan påföljd än att varuhavaren riskerar att nödgas på annat sätt än genom påvisande av märkningen styrka, att endast besiktigat och godkänt kött använts vid beredningen av varan. Att, såsom Sveriges charkuteri- & slakteriidkares riksförbund föreslagit, låta märkningen bliva beroende av de lokala myndigheternas beslut, finner jag ej

lämpligt. Märkningen torde liksom beträffande oberett kött få utföras av varuhavaren själv och på hans bekostnad.

Vad jag i det föregående anfört angående stämpling och märkning såväl beträffande kött som i fråga om beredda köttvaror förutsätter vissa ändringar och tillägg i lagens § 2 mom. 1 samt § 6 mom. 1, 2 och 4.»

Införande av köttbesiktningstvång och därmed sammanhängande spörsmål.

Jämlikt § 2 mom. 2 i lagen angående köttbesiktning och slakthus kan köttbesiktningstvång stadgas allenast för stad eller annat samhälle, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gälla, eller för visst område av stad eller sådant samhälle. Införande av dylikt tvång ankommer på länsstyrelsen och förutsätter framställning från stadsfullmäktige eller annan motsvarande kommunalmyndighet. Köttbesiktningstvång införes under villkor att genom samhällets försorg och på dess bekostnad anställs nödigt antal besiktningsmän och vidtagas de övriga åtgärder, som erfordras för att köttbesiktning inom ifrågavarande område må kunna äga rum utan större tidsutdräkt eller annan olägenhet.

I kungörelsen med särskilda föreskrifter om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus stadgas bland annat, i kungörelsens § 2, att i samhälle, där köttbesiktningstvång är infört, skall finnas för besiktning och stämpling erforderligt antal köttbesiktningsbyråer med därtill hörande inrättningar för särskild behandling och oskadliggörande av kött.

Den 31 december 1933 var köttbesiktningstvång infört i 113 samhällen.

Jordbruksutredningen (sid. 187 och 205) har föreslagit, att köttbesiktningstvång skulle göras obligatoriskt i varje samhälle av viss storlek, förslagsvis samhällen med minst 4,000 invånare, att möjlighet bereddes till införande av köttbesiktningstvång jämväl i egentliga landskommuner, att hushållningssällskapets förvaltningsutskott skulle höras före avgörande av frågor om köttbesiktningstvång, samt att två eller flera kommuner eller samhällen skulle kunna förena sig om gemensam besiktningsbyrå. I sistnämnda hänseende har åtgärd påkallats även av riksdagen i skrivelse den 31 mars 1933, nr 116.

Sakkunniga hava i huvudsak tillstyrkt vad jordbruksutredningen sålunda föreslagit. *Sakkunniga* hava emellertid ansett, att obligatoriskt köttbesiktningstvång endast borde gälla för städer och sådana samhällen, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gällde, samt att ändringsförslaget i denna del ej borde bringas i tillämpning förrän från och med den 1 januari 1937.

Departementschefen har härom anfört.

»Såväl av hygieniska skäl som med hänsyn till betydelsen för kötthandeln av en enhetlig livsmedelslagstiftning vore det önskligt, att köttbe-

siktningstvång kunde göras allmänt gällande. En bestämmelse om obligatoriskt köttbesiktningstvång för egentliga landskommuner torde dock, såsom sakkunniga framhållit, icke kunna genomföras. Kompetenta besiktningsmän till det antal, som härför skulle erfordras, torde ej stå att uppbringa, i varje fall ej om kostnaderna för besiktningen skulle stanna inom skäliga gränser. Av kostnadsskäl torde köttbesiktningstvång ej heller kunna göras obligatoriskt för samtliga städer och stadsliknande samhällen. Förslaget att en gräns här sättes vid ett invånarantal av 4,000 finner jag lämpligt avvägt. Jag tillstyrker också, att Kungl. Maj:t tillerkännes befogenhet att i ömmande fall medgiva jämväl samhällen med högre invånarantal befrielse från skyldighet att införa köttbesiktningstvång. Nyssberörda förslag innebär i praktiken, att 18 städer samt 9 köpingar och municipalsamhällen, vilka nu ej hava köttbesiktningstvång, skulle bliva skyldiga införa sådant. Härtill kunna komma vissa andra tätbebyggda samhällen, där hälsovårdsstadgans föreskrifter om stad i tillämpliga delar gälla. Med anledning av vad i ett flertal yttranden anförts rörande angelägenheten att med hänsyn till sättet för slaktdjursavgiftens uppbärande köttbesiktningstvänet vunne än större utbredning, vill jag erinra, att förordningen angående slaktdjursavgift är av allenast tillfällig natur. Den torde därför ej böra påverka avfattningen av förevarande lag. Däremot synes det som om den av sakkunniga föreslagna övergångstiden för bestämmelsernas ikraftträdande vore onödigt frikostigt tillmätt. Bestämmelserna torde enligt mitt förmenande kunna bringas i tillämpning redan från och med den 1 januari 1936.

Jag tillstyrker förslaget, att köttbesiktningstvång må, till skillnad från vad nu är fallet, efter framställning av vederbörande kommunala myndigheter införas även i egentliga landskommuner eller visst område av sådan kommun. Mot vad sakkunniga anført angående hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott har jag intet att erinra.

Förslaget att område med köttbesiktningstvång i vissa fall må, om Kungl. Maj:t så medgiver, befrias från skyldighet att hava egna besiktningsanordningar synes böra genomföras. Härvid torde, under beaktande av de synpunkter, sakkunniga framhållit, kunna tillåtas såväl att flera än två samhällen eller kommuner förena sig om gemensamma dylika anordningar som även att visst område anlitar besiktningsanordningarna inom flera samhällen eller kommuner. Bestämmelserna böra vidare, på sätt sakkunniga föreslagit, äga tillämpning jämväl å områden, för vilka vid ikraftträdandet av ifrågavarande bestämmelser besiktningstvång redan är gällande. Kan besiktningen utan olägenhet äga rum vid enskild under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning, synes tillika, i överensstämmelse med sakkunnigas förslag, hinder ej böra möta för tillstånd till besiktningsfrågans lösning på dylik väg.

Genomförandet av nu tillstyrkta förslag föranleder vissa ändringar i lagens § 2 mom. 2. Härvid synes lämpligt, att sagda moment uppdelas på två, sålunda att det nya andra momentet kommer att innehålla föreskrifter angående införande, ändring och upphävande av köttbesiktningstvång, samt att i ett tredje moment intagas bestämmelser om besiktningsanordnande och därmed sammanhängande spörsmål. I anslutning till att möjlighet öppnas för de egentliga landskommunerna att införa köttbesiktningstvång synes vidare jämkning böra företagas av nuvarande stadgande i § 15 mom. 1, enligt vilket böter, som ådömas för förseelse mot lagen, skola tillfalla samhällets kassa.

Bland sakkunniga har uttalats såsom önskvärt, att benämningen besikt-

ningsman måtte utbytas mot beteckningen besiktningsveterinär. Förverkligandet av berörda önskemål, vilket jag ansett mig kunna tillmötesgå, föranleder ändringar i åtskilliga paragrafer i lagen.»

I *motionen II: 454*, vari särskilt framhållits besiktningsväsendets betydelse för lantbrukarna, har föreslagits, att en ledamot av styrelsen och en revisor för köttbesiktningsbyrå skulle utses av hushållningssällskapets förvaltningsutskott.

Slutligen har *distriktsveterinären i Bollnäs distrikt* i sin ovannämnda skrivelse framhållit, att om propositionen bifölles i oförändrat skick, köttbesiktning icke bleve obligatorisk i Bollnäs och Björkhamre helt och hållet hopsmälta köpingar, ehuru det sammanlagda invånarantalet i dessa utgjorde mellan 4,000 och 5,000. I skrivelsen har ifrågasatts införande av obligatoriskt köttbesiktningstvång för två intill varandra tätt liggande samhällen, där invånarantalet tillsammans utgjorde minst 4,000 personer och där hälsovårdsstadgan för rikets städer vore antagen.

Slakthustvång.

Slakthustvång innefattar enligt § 3 mom. 1 i lagen angående köttbesiktning och slakthus förbud att slakta nötkreatur, får, get, svin eller häst annorledes än i särskilt för ändamålet inrättat och till allmänt begagnande upplåtet offentligt slakthus. Dylikt tvång kan stadgas allenast för stad eller visst område därav. Föreskrift angående införande av slakthustvång meddelas av länsstyrelsen i den ordning och under de villkor, som gälla om köttbesiktningstvång, sedan offentligt slakthus enligt av medicinalstyrelsen, efter länsstyrelsens hörande, gillad plan blivit uppfört och godkänt. Ligger slakthuset utom stadens område, skall ärendet underställas Kungl. Maj:ts prövning. Är köttbesiktningstvång icke redan gällande för stad eller det område därav, inom vilket slakthustvång är avsett att införas, bör köttbesiktningstvång föreskrivas i sammanhang med slakthustvånget.

Utän hinder av slakthustvång får enligt samma moment djur nedslaktas utom det offentliga slakthuset, om nedslaktandet föranledes av hastigt inträffad sjukdom eller olyckshändelse. I sådant fall skall dock köttet, om det är avsett att användas till människoföda, genast efter nedslaktningen ostyckat jämte alla därtill hörande inälvor utom tarmar föras till det offentliga slakthuset för att där besiktigas. Enligt § 3 mom. 2 får vidare person, bosatt inom stad med slakthustvång men utanför dess planlagda område, för förbrukning i eget hushåll slakta honom tillhöriga djur utom det offentliga slakthuset.

Jämlikt § 9 andra stycket äger Kungl. Maj:t utan hinder av lagens bestämmelser medgiva, att i stad med slakthustvång nedslaktning av kreatur må verkställas, förutom i det offentliga slakthuset, i exportslakteri, varom tidigare nämnts.

Slakthustvång är införd i åtta städer, nämligen Stockholm, Göteborg,

Malmö, Eskilstuna, Linköping, Karlskrona, Hälsingborg och Norrköping. Exportslakteri är ej inrättat i någon av dessa städer.

Jordbruksutredningen har föreslagit (sid. 206 och 207, jfr sid. 163—165 och 174—175), att i lagen måtte upptagas en bestämmelse, enligt vilken i stad med slakthustväng endast sådant färskt kött, vilket härörde av nötkreatur, får, get, svin eller häst, som slaktats i offentligt slakthus eller enskild under offentlig kontroll ställd slakteriinrättning, finge saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras på sätt i § 2 stadgas. Genom en sådan bestämmelse skulle enligt utredningens mening konsumenterna i städer med slakthustväng komma att beredas det skydd i hygieniskt avseende, som vore avsett med slakthustvångets införande. Därjämte skulle åstadkommas en bättre ordning å avsättningsmarknaden för kött, enär reglering av utbuden i de större konsumtionsorterna skulle underlättas. Jordbruksutredningen har vidare — i överensstämmelse med dess förslag rörande införande av köttbesiktningstvång — föreslagit, att vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott hördes, innan beslut om införande av slakthustväng fattades av länsstyrelsen. Då det enligt utredningens förmenande vore till påtaglig fördel för de offentliga slakthusens förvaltning, om jordbruksintresset bereddes visst inflytande därå, har utredningen ytterligare uttalat önskan, att i varje slakthusstyrelse en ledamot utsåges såsom representant för jordbrukets intressen.

Av *sakkunniga* har majoriteten, bestående av herrar Hansson, Osberg, Pehrzon och Alexandersson, tillstyrkt utvidgning av begreppet slakthustväng på sätt jordbruksutredningen föreslagit, dock först från och med den 1 januari 1939.

Två av de sakkunniga, herrar Gustafson och Andersson, hava avstyrkt genomförande av det av majoriteten föreslagna förbudet. Till stöd för sin mening hava dessa sakkunniga anført:

»Det kan icke bestridas, att det för vinnande av en bättre ordning på köttmarknaden, i vissa hänseenden, vore önskvärt med ett förbud sådant som det här föreslagna. Att vi det oaktat icke kunna biträda förslaget beror därpå, att man i stora delar av landet icke har några kontrollslakterier. Man kan också befara, att det icke blir möjligt åstadkomma sådana i de län, där skogsbygden dominerar och avstånden äro stora. Norra Kalmar län är bland annat ett sådant område. Det är också, i fråga om kött- och fläskproduktion, ett typiskt överskottsområde. Lyckas man icke inom ett sådant område få till stånd ett kontrollslakteri, bliva jordbrukarna nödsakade att sända sin slaktboskap levande till slakthus. Med de stora avstånden, varom det då i regel blir fråga, och de höga frakttaxorna för transport av levande djur, bliver detta i ekonomiskt hänseende mycket ofördelaktigt. Härtill kommer, att hemslakten, särskilt av svin, är av stor betydelse vid det mindre jordbruket. Genom tillvaratagande och utnyttjande av organ och slaktavfall vid svinslakten få lanthushållen ett betydande tillskott av animaliska livsmedel, vilket för dem är av ett icke ringa värde.»

Vad härefter angår jordbruksutredningens förslag att hushållningssällskapets förvaltningsutskott skulle höras, innan framställd begäran

om införande av slakthustvång avgjordes, hava s a k k u n n i g a enhälligt förklarat sig icke hava något häremot att erinra. Beträffande frågan om slakthusstyrelsernas sammansättning hava sakkunniga, likaledes enhälligt, föreslagit, att styrelseledamöterna borde liksom nu tillsättas av vederbörande kommunala myndighet, men denna borde vara skyldig iakttaga, att en av ledamöterna utsåges bland tre av hushållningssällskapet föreslagna personer. För att den sålunda utsedde representantens inverkan på styrelsens beslut icke skulle kunna göras helt illusorisk, borde sammanlagda antalet ledamöter fastställas till fem.

Departementschefen har härom anfört.

»De av jordbruksutredningen föreslagna och av sakkunnigas flertal tillstyrkta skärpta bestämmelserna angående saluhållande, utbudande, användande och förvarande i städer med slakthustvång av kött efter nötkreatur, får, get, svin och häst kunna naturligtvis, innan anpassning efter de ändrade förhållandena hunnit ske, komma att i vissa fall medföra besvärligheter. De fördelar, som torde följa av bestämmelsernas genomförande, och vilka utförligt framhållits i jordbruksutredningens betänkande, hava dock synts mig vara av den art, att jag i likhet med sakkunnigas majoritet vill tillstyrka bifall till förslaget. Jag förutsätter emellertid härvid, att en övergångsperiod medgives på sätt föreslagits av de sakkunnga eller till den 1 januari 1939. Den allvarligaste invändning, som kan resas mot bestämmelserna i fråga, torde vara den, vilken anförts av de två sakkunniga, som reserverat sig mot de fyra övrigas beslut, och vilken hänför sig till antalet och belägenheten av de under offentlig kontroll ställda enskilda slakterierna i riket. Även sakkunnigas majoritet har beaktat denna fråga men utgått från att under övergångstiden skulle medhinnas att nya slakterier inrättades i den utsträckning, som kunde finnas nödig. Med det uppsving, som jordbrukarnas andelsrörelse på slakterinäringsens område under senare tid tagit, torde en dylik utveckling också skäligen kunna förutsättas. Jag vill härvid jämväl erinra om det stöd från statens sida, som enligt beslut av 1933 års riksdag i förevarande hänseende lämnats genom inrättande av en slakterilånefond, från vilken lån kunna utlämnas för anläggande, inköp och ombyggnad m. m. av slakterier. Göres övergången till de nya bestämmelserna så långsam som föreslagits, synas jordbrukarna vidare få god tid på sig att, på sätt sakkunniga jämväl förutsatt, utbygga sina organisationer till den fasthet, som erfordras för en verklig rationalisering av slaktdjursmarknaden. Vad angår den tredje av sakkunniga i detta sammanhang berörda frågan eller frakttaxorna vid transport av levande djur må erinras, att järnvägsstyrelsen i ett under förra hälften av 1933 avgivet yttrande över jordbruksutredningens betänkande framhållit, att en revidering av djurtarifferna då påginge inom styrelsen. Ifrågavarande arbete har ännu ej hunnit avslutas, men enligt vad jag inhämtat torde förslag i ärendet inom kort vara att emotse.

Att, på sätt i vissa yttranden ifrågasatts, allmänt medgiva undantag från förevarande bestämmelser beträffande hemslaktade djur kan jag ej tillstyrka. Ett dylikt undantagsstadgande skulle äventyra hela anordningen, då någon möjlighet att upprätthålla en tillfredsställande kontroll under sådana förhållanden ej torde föreligga. Däremot biträder jag sakkunnigas förslag, att under vissa förutsättningar undantag från förbudsbestämmelserna må åtnjutas i fråga om kött efter s. k. nöd-

slaktade djur, ävensom att åt Kungl. Maj:t lämnas befoget att i vissa fall medgva de ytterligare undantag, som kunna finnas påkallade.

Bestämmelserna torde såsom sakkunniga föreslagit böra begränsas till att avse färskt kött. Vad angår saluhållande, utbudande, användande eller förvarande inom samhälle med slakthustväng av salt, rökt och torkat kött samt annan beredd köttvara bliva sålunda allenast de tidigare föreslagna bestämmelserna angående köttbesiktningstvång att tillämpa. Jag vill i detta sammanhang förorda, att nuvarande föreskrift, att köttbesiktningstvång, om sådant tvång ej redan gäller, bör i samband med slakthustväng införas, utbytes mot ett stadgande, att köttbesiktningstvång alltid skall gälla inom område med slakthustväng. Jag anser mig också böra erinra, att, om än, sedan de skärpta bestämmelserna angående städer med slakthustväng trätt i kraft, köttbesiktning utan förening med nedslaktning endast undantagsvis kommer att äga rum i sådana städer, möjlighet till dylik besiktning dock med hänsyn till berörda undantag alltså måste hållas öppen.

Vad sakkunniga anfört dels angående hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott, innan slakthustväng införas, dels ock angående de offentliga slakthusens styrelse anser jag mig kunna biträda. Bifall till förslaget i sistberörda hänseende torde böra föranleda, att ett i § 3 mom. 1 upptaget stadgande därom, att Kungl. Maj:t, då offentligt slakthus förlägges utom stadens område, äger giva särskilda föreskrifter angående vilka myndigheter, som skola utöva i lagen omfördämd befattning med slakthuset, icke vidare skall äga tillämpning.

Bestämmelserna i § 3 torde i övrigt böra omarbetas i anslutning till vad jag i det föregående tillstyrkt, därvid jämväl vissa redaktionella jämkningar i anledning av ändringarna i § 2 böra vidtagas. Paragrafen synes lämpligen kunna givas sådan avfattning, att stadgandena i nuvarande första och andra momenten sammanföras under mom. 1 samt att under mom. 2 upptagas de föreslagna bestämmelserna om förbud mot saluhållande, utbudande, användande eller förvarande i stad med slakthustväng av kött av djur, som ej slaktats i offentligt slakthus eller under offentlig kontroll ställd enskild slakteriinrättning. Nuvarande mom. 3 torde kunna bibehållas oförändrat. Föreskrifterna angående slakthusens styrelse torde lämpligen kunna införas under ett fjärde moment.»

Vad angår den föreslagna utvidgningen av begreppet slakthustväng, har i *motionen II: 511* — i huvudsak på de skäl, som anförts av de båda reservanterna bland de sakkunniga — yrkats avslag å vad som i propositionen föreslagits i denna del.

Beträffande frågan om slakthusstyrelsernas sammansättning föreslås i *motionen II: 454*, att hushållningssällskapets förvaltningsutskott skulle få direkt välja en ledamot av styrelsen. Tillika påyrkas i motionen rätt för förvaltningsutskottet att även få utse en revisor.

Slutligen föreslås i sistnämnda motion en utvidgning av den nu gällande och i Kungl. Maj:ts förslag i oförändrad omfattning bibehållna rätten för person, bosatt inom stad med slakthustväng men utanför dess planlagda område, att slakta honom tillhöriga djur utom det offentliga slakthuset. Nämnda rätt, som nu blott avser slakt för förbrukning i eget hushåll, föreslås av motionären beträffande kalvar av egen uppfödning utsträckt även till slakt för avsalu.

Organtvång och besiktning av lösa organ.

I § 3 mom. 1 kungörelsen med särskilda föreskrifter om besiktning och stämpling av kött m. m. enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus stadgas bland annat, att, då kött i vanlig bemärkelse förelägges till besiktning å köttbesiktningsbyrå, till köttet hörande bröst- eller bukhinna, njure och ben ej få vara borttagna. Vidare föreskrives, att vid besiktning av lungor, hjärta, lever, njurar och juver, vare sig dessa inälvor företes i förening med kött i vanlig bemärkelse eller föreläggas till besiktning utan dylikt samband, ej någon del får vara avlägsnad. Enligt mom. 2 av samma paragraf kan härutöver på framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande kommunalmyndighet i samhälle, där köttbesiktningstvång gäller, Kungl. Maj:t för samhället föreskriva s. k. organtvång, innebärande att vid föreläggande till besiktning av kött i vanlig bemärkelse lungor, hjärta och lever samt, beträffande kött av kor, även juver jämte till dessa organ hörande lymfkörtlar skola åtfölja köttet organiskt förenade med detsamma och att därjämte kött av svin och häst skall åtföljas av huvud samt kött av större nötkreatur än kalv av underkäkar med tuggmuskler.

Anmärkas må, att den 31 december 1933 organtvång var gällande i 36 av rikets 113 samhällen med köttbesiktningstvång.

Jämlikt stadgande i § 6 mom. 3 av lagen får kött, som undergått besiktning inom samhälle med köttbesiktningstvång och försetts med föreskriven stämpel, sedermera utan förnyad besiktning och stämpling saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras inom annat sådant samhälle, oberoende av huruvida den i förstnämnda samhälle verkställda besiktningen och stämplingen skett enligt samma föreskrifter som de vilka gälla för det senare samhället. Sålunda kan, om besiktning verkställts utan tillämpning av bestämmelserna om organtvång, köttet det oaktat, utan ny besiktning, införas till samhälle, för vilket organtvång är föreskrivet.

Föreningen svenska städers offentliga slakthus yrkade i skrivelsen den 15 september 1919, att antingen organtvång måtte föreskrivas skola gälla i alla samhällen med köttbesiktningstvång eller ock köttbesiktning, som verkställts i samhälle utan organtvång, måtte fränkännas giltighet i samhälle med sådant tvång. Såsom skäl för förstnämnda yrkande anförde föreningen, bland annat, att fackmännen vore ense om att tillförlitlig köttbesiktning kunde äga rum endast under förutsättning, att de till köttet hörande organen jämväl besiktigades. Till stöd för det senare yrkandet framhöll föreningen, att ett samhälle med organtvång borde hava rätt fordra, att allt kött, som saluhölles i samhället, underkastades lika god kontroll, som den samhället inom sitt eget område föranstaltat. Föreningen påpekade jämväl, att nuvarande anordning medförde fara för illojal konkurrens från samhällen utan organtvång.

En till 1923 års riksdag i propositionen nr 186 i ämnet gjord framställning vann emellertid icke riksdagens bifall. Sammansatta andra lag- och jordbruksutskottet, som i sitt utlåtande nr 2 avstyrkte det i propositionen framlagda förslaget, hänvisade därvid till en föreliggande framställning om organtvångets upphävande för Stockholms vidkommande. Sedermera har svenska veterinärföreningen för kött- och mjölkhygien hos medicinalstyrelsen anhållit, att styrelsen ville befordra förnyat framläggande av frågan om obligatoriskt organtvång för riksdagen.

Medicinalstyrelsen, som förordat obligatoriskt organtvång i viss utsträckning, har tillika föreslagit, att nu gällande skyldighet för besiktningsman att besiktiga lösa organ skulle upphöra och besiktning av organ kunna påfordras allenast om de företeddes i naturligt samband med köttet.

Av de inom jordbruksdepartementet tillkallade *sakkunniga* har majoriteten, herrar Hansson, Osberg, Pehrzon och Alexandersson, förordat införförande av förbud mot saluhållande, utbudande, användande eller förvarande inom område med organtvång av kött, som besiktigats utan organ. Beträffande beredd köttvara hava däremot sakkunniga, i överensstämmelse med vad de anfört vid frågan om utvidgad innebörd av slakthustvång, icke ansett sig kunna förordas så långt gående bestämmelser.

Minoriteten, herrar Gustafson och Andersson, hava avstyrkt den skärpning av begreppet organtvång, som den av övriga sakkunniga förordade förbudsbestämmelsen innebär.

Herr Gustafson har till stöd för sin mening anfört:

»Den av sakkunniga föreslagna ändringen av bestämmelserna rörande organtvång innebär visserligen icke formellt, att obligatoriskt organtvång förordas. Praktiskt taget medför dock förslaget, att organtvång måste tillämpas vid alla köttbesiktningsbyråer, där tillförseln av slaktade djurkroppar är större än vad som konsumeras inom det samhälle, där besiktningen äger rum. Överskottet måste nämligen avyttras till större konsumtionsplatser, där organtvång redan är eller också sannolikt blir infört. Med den av sakkunniga föreslagna bestämmelsen får kött icke införas där organtvång gäller, med mindre det besiktigats med vidhängande organ. Sakkunniga erinra, att besiktning av kött med vidhängande organ kan ske även vid besiktningsbyrå där organtvång icke föreligger. Härigenom undanröjas dock icke de svårigheter av betydande räckvidd, som ett fakultativt organtvång medför.

Hemslakten av djur äger ofta rum på många mils avstånd från närmaste besiktningsbyrå, varför det uppenbart blir förenat med stora olägenheter att transportera kött med vidhängande organ. Även med den mest omsorgsfulla emballering kan det icke undvikas, att i organen förefintligt blod pressas ut under transporten och gör köttet osnyggt samt nedsätter dess kvalitet. Organen äro också lätt utsatta för förskämning under den tid, som förflyter mellan slakten och besiktningen. Särskilt under sommartiden blir härigenom organens användning som födoämne omöjliggjord. Fråga är, om de hygieniska fördelar, som vinnas med organbesiktningen, icke uppvägas av de olägenheter densamma för med sig.

Någon enhetlig mening rörande behovet av organbesiktning förefinnes ej heller bland de speciellt sakkunniga på besiktningsområdet. Sålunda har man vid Stockholms stads besiktningsbyråer borttagit organtvånget, på framställning av vederbörande besiktningsmän. Det må också framhållas, att under vintertiden, då organen oftast äro frusna, dessa icke lämna någon ledning för bedömandet av om djuret varit friskt vid nedslaktningen. Det kan alltså med fog göras gällande, att organtvånget under vintertiden icke fyller sitt ändamål och att olägenheterna för producenterna, särskilt under sommartiden, bliva så betydande att förslaget ej lämpligen bör genomföras.»

Herr Andersson har anfört:

»Jag vill icke förneka, att köttbesiktning med organ är mera tillförlitlig, men då i praktiken ej något sjukdomsfall kunnat härledas till förtärandet av kött, därför att detta besiktigats utan organ, vill jag bestämt avråda, att organtvång stipuleras i den blivande lagen.

Enligt egen erfarenhet är det förenat med stora olägenheter att införa organtvång. T. ex. vid kötttransporter, i synnerhet per bil, bli organen sammanpressade så att det kvarvarande blodet rinner ut och sölar ner köttet, vilket därav får ett mindre tilltalande utseende, varjämte under den varma årstiden såväl organ som kött utsättes för förskämning.

Även ur ekonomisk synpunkt är det fördelaktigare att producenterna tillgodogöra sig organen än att de hopas i stora mängder i städer och samhällen, där de, speciellt den varma årstiden, komma till ringa eller ingen nytta. Som ytterligare bevis för min ståndpunkt vill jag nämna, att 77 städer och köpingar besiktiga utan organ, då däremot endast 36 hava organtvång.»

Vidkommande det av medicinalstyrelsen föreslagna förbudet mot besiktning av organ, som ej företes i naturligt samband med köttet i övrigt, hava sakkunniga enhälligt förklarat sig icke hava något däremot att erinra. Sakkunniga hava härvid framhållit, att sådan besiktning endast sällan förekommit.

Departementschefen har påpekat, att den veterinära fackkunskapen numera torde vara enig om att betryggande kontroll ej vunnas vid besiktning utan organ, därest ej samtidigt bakteriologisk undersökning företoges. Möjlighet till bakteriologisk undersökning föreläge emellertid blott vid ett fåtal köttbesiktningsbyråer. Vidare vore att märka, att dylik undersökning medförde en ganska avsevärd förlängning av besiktningsförfarandet. Ville man med hänsyn härtill undvika bakteriologisk undersökning annat än i misstänkta fall, torde det vara erforderligt, att jämväl organen företeddes, då det mestadels syntes vara besiktningen av dessa, som gäve anledning misstänka förefintligheten av sjukliga förändringar. *Departementschefen* har vidare anfört.

»Ett från de veterinärt sakkunnigas åsikt avvikande utlåtande angående betydelsen av organtvång har avgivits av Karolinska institutets lärarkollegium. Enligt mitt förmenande torde dock i denna fråga avgörande vitsord böra tillerkännas den uppfattning, som uttalats av de veterinära myndigheterna och fackmännen, vilka under årens lopp hunnit samla ett rikt mått av ej blott teoretisk utan även — och detta synes

i förevarande fall särskilt viktigt — praktisk erfarenhet på köttkontrollens område. Ihäggkommas må också, att medicinalstyrelsen, som underkastat utlåtandet från sistnämnda lärarkollegium en kritisk granskning, intagit en gentemot den åsikt, som däri framkommit, bestämt avvisande ståndpunkt.

Med hänsyn till det nu anförda torde de önskemål, vilka framförts därom, att all köttbesiktning borde vara förbunden med organtvång, ingalunda kunna anses oberättigade. Vill man emellertid ej gå så långt — och skäl synas tala för att vederbörande samhälle eller kommun bör, i likhet med vad nu är fallet, få avgöra, huruvida köttbesiktningen för dess vidkommande bör förenas med organtvångsbestämmelser eller ej — förefaller det dock ej rimligt, att det samhälle eller den kommun, som önskar tillförsäkra sig den särskilda garanti för en betryggande kontroll, som köttbesiktning med organtvång enligt vad nyss anförts torde få anses innebära, skall nödgas finna sig i tillförsel från andra orter av ej organbesiktigat kött. Uppenbart synes vara, att med nuvarande bestämmelser skapas en form av illojal konkurrens mot såväl köttbesiktningsbyråerna inom områden, där organtvång gäller, som även dem, vilka anlita sagda byråer. Det torde ej vara förhastat att antaga, att anledningen till framställningen om organtvångets upphävande för Stockholms vidkommande i icke ringa grad är att söka i sistberörda missförhållanden. Dessa synas mig också vara av den art, att, därest man drager sig för att, på sätt sakkunniga förordat och jag för min del vill tillstyrka, utbygga gällande organtvångsbestämmelser med förbud mot tillförsel av icke organbesiktigat kött till område med organtvång, det torde vara överensstämmande med konsekvens och billighet att helt avskaffa bestämmelserna i fråga.

Att transport av kött med vidsiftande organ kan vara förenad med vissa svårigheter skall icke bestridas. Mycket torde dock härvid bero på sättet för emballeringen. Vad särskilt angår transporterna vintertiden, framgår vidare av utredningen, att möjlighet nu föreligger att uppfinna fruset kött. Erinras må också att, på sätt sakkunniga anført, organbesiktning, om så önskas, utföres på vilken köttbesiktningsbyrå som helst, samt att organen efter besiktning ej behöva medfölja en fortsatt transport till den ort med organtvång, för vilken varan är avsedd. Jag vill också understryka vad sakkunniga anført därom, att förevarande spørsmål torde komma att för köttproducenternas del förlora betydelse, därest förslaget om förbud mot införande i städer med slakthustvång av annat kött än efter djur, som slaktats i offentligt slakthus eller under offentlig kontroll ställd enskild slakteriinrättning, genomföres. Härtill kommer, att en modifiering av de i § 3 av kungörelsen med tillämpningsföreskrifter till lagen upptagna organtvångsbestämmelserna synes böra företagas i enlighet med vad de sakkunniga tillstyrkt. Denna fråga, vars avgörande ankommer på Kungl. Maj:t i administrativ ordning, torde få ånyo anmälas, då riksdagens beslut rörande de föreslagna lagändringarna föreligger.

På grund av vad nu anförts torde stadgandet i § 6 mom. 3 av lagen böra sålunda ändras, att för saluhållande, utbudande, användande eller förvarande såsom i § 2 sägs av färskt kött inom område med köttbesiktningstvång fordras, att köttet godkänts vid besiktning, verkställd med tillämpning av enahanda föreskrifter, som gälla angående besiktning för området i fråga. Besiktning, som verkställts vid slakt i offentligt slakthus, bör dock, såsom sakkunniga framhållit, alltid godtagas.

Vad angår salt, rökt och torkat kött samt andra beredda köttvaror torde, i anslutning till vad sakkunniga anfört, om det vid beredningen använda köttet godkänts vid besiktning enligt lagen, sagda varor böra få utan ytterligare besiktning införas till annat område med köttbesiktningstvång, oavsett huruvida besiktningen ägt rum enligt de för sistnämnda område gällande bestämmelser eller ej. Föreskrift härom torde jämväl böra upptagas i § 6 mom. 3.

Beträffande slutligen frågan om förbud mot besiktning av lösa organ biträder jag medicinalstyrelsens av sakkunniga utan erinran lämnade förslag härutinnan. Stadgandet i § 5 mom. 2 torde böra ändras i överensstämmelse härmed.»

I *motionen II: 511*, vilken ansluter sig till den av minoriteten bland de sakkunniga uttalade meningen, har yrkats avslag å vad som i propositionen föreslagits rörande organtvång.

Köttbesiktnings- och slakthustaxorna.

Enligt 8 § 1 mom. i gällande lag äger samhälle för köttbesiktning jämte behandling, som kan erfordras för köttets godkännande, samt för begagnande av offentligt slakthus uppbära avgifter enligt taxa, som fastställs av Konungen. I denna taxa må avgifterna ej sättas högre än som kan anses erforderligt till betäckande av samhällets kostnader för köttets besiktning och stämpling samt ovanberörda behandling och, där fråga är om begagnande av offentligt slakthus, till betäckande jämväl av kostnaden för slakthusets förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningskapitalet.

Slakthus- och köttbesiktningstaxorna äro för närvarande mycket olika å olika orter. Taxornas storlek år 1932 framgår av en såsom bilaga D vid propositionen fogad tablå.

I skrivelse den 5 juni 1931 har riksförbundet landsbygdens folk hemställt om fastställande av enhetliga avgifter för landet i dess helhet.

Med anledning av en vid 1932 års riksdag väckt motion, II: 401, har vidare riksdagen i skrivelse den 7 juni 1932, nr 297, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder i syfte att åstadkomma likformighet i på olika orter gällande köttbesiktningstaxor. Riksdagen anförde, att taxorna för närvarande vore alltför olikformiga. Visserligen vore samhällenas utgifter för köttbesiktningen icke alltid desamma, liksom också omfånget av det arbete, för vilket avgiften vore avsedd att vara ersättning, kunde vara olika. Men dessa förhållanden kunde näppeligen till fulla motivera den väsentliga skillnad, som nu finnes mellan å olika orter gällande taxor. Riksdagen ansåge, att större likformighet borde kunna vinnas genom sänkning av de högre taxorna. Riksdagen vore vidare av den uppfattningen, att även producenterna, lämpligen genom hushållningssällskapen, borde beredas tillfälle att yttra sig om taxornas storlek, innan de fastställdes.

Slutligen må nämnas, att jordbruksutredningen i sitt betänkande (sid. 174 och 187) uttalat sig för att förvaltningsutskottet i vederbörande hushållningssällskap hördes över upprättade taxeförslag, samt att i samband med genomförande av obligatoriskt köttbesiktningstvång för samhällen av viss storlek stadgades, att besiktningavgifterna skulle vara lika i de olika samhällena.

Sakkunniga hava funnit det uppenbart, att nuvarande förhållanden i förevarande hänseenden icke vore tillfredsställande. Genomfördes vad sakkunniga tidigare föreslagit, särskilt förbudet mot införande i stad med slakthustvång av kött, som ej härrörde av djur, slaktat i offentligt slakthus eller under offentlig kontroll ställd enskild slakteriinrättning, torde visserligen kunna förväntas, att någon utjämning av de olikheter, som nu rådde mellan taxorna vid olika köttbesiktningebyråer, komme till stånd. Huruvida resultatet härutinnan bleve av större betydelse vore dock ovisst. För att nå det mål, som borde eftersträvas, nämligen låga och likformiga taxor över hela landet, torde särskilda åtgärder erfordras.

Sakkunniga hava därför föreslagit, att en maximitaxa för köttbesiktningen fastställdes. Härom hava sakkunniga anført.

I den mån kostnaderna för besiktningen ej täcktes genom inflytande avgifter, finge samhället eller kommunen vidkännas sagda kostnader. Detta innebure enligt sakkunnigas mening ej någon orättvisa, eftersom besiktningen vore till fördel för vederbörande samhälle eller kommun. I maximitaxan borde avgifterna lämpligen bestämmas till de belopp, som i medeltal erfordrades för att täcka besiktningkostnaderna inom samhällen och kommuner med köttbesiktningstvång i riket, under det vid tiden för taxans fastställande senast tilländalupna året. Sakkunniga utginge därvid från att taxeförslagen uppgjordes och behandlades i sådan tid, att de kunde fastställas före början av det år, taxan skulle tillämpas. För samhälle eller kommun, vars kostnader kunde täckas genom upptagande av vissa lägre avgifter än de, vilka fastställdes i maximitaxan, borde nämnda lägre avgifter bestämmas, så att liksom nu i intet fall högre avgiftsbelopp komme att uppbäras än som beräknades motsvara utgifterna. Vid beräkning av kostnaderna vid viss köttbesiktningebyrå borde allenast sådana kostnader få tagas i betraktande, som belöpte å den för taxans giltighet bestämda tiden. Förlust, som kunde hava uppkommit under föregående tidsperiod, finge sålunda ej medräknas. Undantag från denna regel torde dock såtillvida böra göras beträffande förlust, som föreläge redan vid tiden för de nya bestämmelsernas ikraftträdande, förslagsvis den 1 januari 1935, att beloppet finge inräknas i besiktningkostnaderna för de närmaste tio åren med en tiondel varje år.

Vad sakkunniga nu föreslagit gällde icke avgifterna för begagnande av de offentliga slakthusen. Förhållandena därstädes syntes vara så olikartade i de särskilda fallen, att någon maximitaxa icke lämpligen kunde fastställas. I fråga om avgifter för enbart köttbesiktning skulle naturligtvis dock gälla vad om avgifter vid köttbesiktningebyråer i det föregående anförts.

Fastställandet av såväl köttbesiktningss- som slakthustaxorna borde liksom nu ankomma på Kungl. Maj:t. Däremot funne sakkunniga skäl tala för att förslag till taxorna uppgjordes, ej, såsom för närvarande vore föreskrivet, av länsstyrelsen, utan av den myndighet, under vars inseende köttbesiktningen eller slakthuset stode. Sakkunniga tillstyrkte, att, då fråga vore om köttbesiktningstaxa, vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott hördes, innan förslag upprättades. Som, enligt vad sakkunniga föreslagit, en representant för hushållningssällskapet komme att vara ledamot av styrelsen för offentligt slakthus, syntes däremot ej nödvändigt, att hushållningssällskapet hördes jämväl angående slakthusavgifter. Sakkunniga förutsatte vidare, att nuvarande praxis, enligt vilken Kungl. Maj:t alltid inhämtade medicinalstyrelsens yttrande rörande underställda taxeförslag, komme att tillämpas även i fortsättningen.

Departementschefen har framhållit, att de avvikelser, som för närvarande förefunnes mellan köttbesiktningstaxorna å olika orter, stundom vore ganska betydande. Departementschefen har förklarat sig dela den i ärendet allmänt uttalade uppfattningen, att ett missförhållande här föreläge, samt också ansett, att statsmakterna borde göra vad på dem kunde bero för vinnande av rättelse i förevarande hänseende. Den av sakkunniga anvisade vägen för lösning av spörsmålet har syntes departementschefen framkomlig. Departementschefen fortsätter.

»Härvid torde likväl böra beaktas den fara, som med hänsyn till angelägenheten av en allmänt utbredd köttkontroll kan ligga däri, att besiktningssavgifterna bestämmas så låga, att vederbörande samhälle eller kommun ej genom desamma kunna erhålla täckning för sina utgifter för besiktningen. Detta förhållande kan, såsom i vissa yttranden framhållits, medföra, att man på sina håll, hellre än att nödgas av kommunala medel bidraga till berörda utgifter, avstår från de fördelar, köttbesiktningen innebär. Enligt det av mig tidigare tillstyrkta förslaget blir det visserligen för samhällen med ett invånarantal av 4,000 eller därutöver ej möjligt att förfara på angivet sätt. Å andra sidan synes emellertid ej tilltalande att, i samband med införande av obligatoriskt köttbesiktningstvång för vissa samhällen, genomföra bestämmelser, enligt vilka dylikt tvång skulle kunna för dem leda till oskäligt stora ekonomiska uppoffringar. Det synes i betraktande av det anförda som om, därest sakkunnigas förslag i övrigt godtagas, viss garanti borde skapas för att de av besiktningstvånget föranledda kostnaderna för vederbörande samhälle eller kommun ej bliva alltför betungande. Ifrågavarande syfte har lämpligen syntes mig kunna vinnas genom att till de av sakkunniga föreslagna reglerna för avgifternas bestämmande fogas ett stadgande av innehåll, att beträffande sådant område, där de enligt sakkunnigas förslag beräknade avgifterna blott förslå till täckande av vissa med besiktningssanordningen förenade kostnader, avgifterna må kunna höjas så att täckning ytterligare erhålles för hälften av det återstående kostnadsbeloppet. Genom en dylik bestämmelse bibehålles intresset för vederbörande samhälle eller kommun att nedbringa sina besiktningsskostnader, samtidigt som dock en viss trygghet vinnes för att förlusterna icke kunna bliva alltför stora.

Med den avvikelse, som följer av det nu anförda, har jag ansett mig

böra tillstyrka bifall till sakkunnigas förslag, däri inbegripet förslaget om fördelning över en period av tio år av sådana utav köttbesiktningen redan orsakade förluster, som vid ändringarnas ikraftträdande kunna för visst samhälle föreligga. I likhet med sakkunniga finner jag någon motsvarande maximering av avgifterna för begagnande av de offentliga slakthusen — såvitt fråga ej är om enbart köttbesiktning — icke lämpligen kunna vidtagas.»

I *motionen II: 511* har yrkats, att maximitaxa för köttbesiktning måtte införas i den form, som av sakkunniga föreslagits.

Andra köttkontrollen och köttthanteringen berörande frågor.

Av vad tidigare anförts framgår, att enligt § 9 lagen angående köttbesiktning och slakthus exportslakteri, eller således enskild under offentlig kontroll ställd slakteriinnrättning, som huvudsakligen är avsedd för utförsel av kött ur riket, kan anläggas såväl i stad som på landet, men att inrättande av dylikt slakteri i stad med slakthustvång förutsätter särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t. Annan under offentlig kontroll ställd enskild slakteriinnrättning än exportslakteri får finnas allenast utom stad. Enligt förordningen angående exportslakterier samt andra enskilda, under offentlig kontroll ställda slakteriinnrättningar § 1 ankommer det på medicinalstyrelsen att lämna medgivande till slakteriinnrättnings ställande under offentlig kontroll, som utövas närmast av besiktningsman, förordnad av medicinalstyrelsen.

Jordbruksutredningen har ansett (sid. 164 och 207), att endast ett slag av under offentlig kontroll ställda enskilda slakterier borde finnas och att dessa lämpligen kunde benämnas kontrollslakterier.

Sakkunniga hava tillstyrkt, att nuvarande skillnad mellan exportslakterier och andra enskilda under offentlig kontroll ställda slakteriinnrättningar bortföle, samt vidare anført:

Någon fordran på viss export borde ej uppställas. Till skydd för de offentliga slakthusen borde i stället stadgas, att i stad med slakthustvång nedslaktning finge företagas i enskild slakteriinnrättning, som nyss nämnts, allenast om det offentliga slakthuset ej vore tillfyllest för ortens behov samt under förutsättning av Kungl. Maj:ts tillstånd. Med den begränsning, som följde av det nu sagda, borde slakteriinnrättningar, varom här vore fråga, få inrättas såväl i stad som på landet. Hade kött av djur, som slaktats i dylikt slakteri — lämpligen betecknat såsom kontrollslakteri — blivit vid besiktning i vederbörlig ordning godkänt, borde det utan vidare likställas med kött, som godkänts vid slakt i offentligt slakthus. Det borde sålunda ej möta något hinder för dess införande i stad med slakthustvång. I övrigt borde angående kontrollslakterier i tillämpliga delar gälla samma regler som de, vilka nu gällde angående exportslakterier.

Departementschefen har härom anført i huvudsak följande:

»Om och i den mån offentligt slakthus förmår fylla sin uppgift att tillgodose ortens behov av nedslaktning och uppslaktning, bör även en-

ligt min mening förhindras, att i stad med slakthustväng inrättas enskilt slakteri. Den av sakkunniga i detta hänseende föreslagna bestämmelsen synes väl ägnad att tjäna ifrågavarande syfte. Jag erinrar, att ett liknande stadgande upptagits bland föreskrifterna för lån från statens slakterilånefond.

I samband med att bestämmelse av angiven innebörd kommer till stånd torde, såsom föreslagits, den nu stadgade skyldigheten för exportslakterier att ur riket utföra viss myckenhet kött kunna bortfalla och alla enskilda slakteriinrättningar under offentlig kontroll även i övriga avseenden jämsställas, därvid, på sätt ifrågasatts, beteckningen kontrollslakterier synes kunna användas för dem samtliga.»

I överensstämmelse härmed hava ändringar vidtagits i 9 § andra och tredje styckena.

Även andra ändringar i lagen hava vidtagits. Sålunda har bötesskalan i 11 § skärpts och i 13 § upptagits en uttrycklig föreskrift om att högsta tillsynen å lagens efterlevnad utövas av medicinalstyrelsen. Härutöver hava vissa jämkningar i nuvarande bestämmelser av redaktionell natur ägt rum.

Av jordbruksutredningen förordad skärpning av gällande bestämmelser i fråga om rätten att idka yrkesmässig verksamhet avseende hantering av kött eller fläsk (sid. 188—189 och 204—205) har däremot icke föränlett några åtgärder i nu förevarande sammanhang. Departementschefen har erinrat, att motsvarande synpunkter som dem utredningen framhållit kunde i större eller mindre grad anläggas jämväl beträffande andra livsmedel än kött och köttvaror.

Såsom förut nämnts har i samband med förslaget till lag angående köttbesiktning och slakthus inom jordbruksdepartementet utarbetats ett förslag till förordning angående *förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara*. Departementschefen har ansett, att annan stämpling av kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst till utmärkande av hygieniskt god beskaffenhet än sådan, varom förmäldes i lagen angående köttbesiktning och slakthus samt i dess följdförfattningar, kunde vara ägnad att vilseleda allmänheten och försvåra köttkontrollen, även om förfarandet enligt gällande bestämmelser icke vore straffbart. Departementschefen har också ansett, att åtgärder borde vidtagas för undanröjande av de olägenheter, som härutinnan förefunnes. Frågan syntes enligt departementschefens förmenande kunna vinna en lycklig lösning genom att, i anslutning till vad i åtskilliga yttranden föreslagits, förbud meddelades mot användande av stämpel eller märke, som genom sin färg eller sitt utseende i övrigt föranledde, att förväxling lätt kunde äga rum med den officiella köttkontrollens stämplat eller märken. Departementschefen har härutinnan vidare anfört.

»Ett dylikt förbud torde böra avse ej blott kött — däri inbegripet såväl färskt kött som salt, rökt och torkad vara — i den mening detta begrepp skall äga enligt de av mig i det föregående tillstyrkta bestämmelserna, utan varje av kött beredd vara. Det torde dock vara tillfyllest,

om under förbudet inbegripes allenast sådan vara, som är avsedd att försäljas inom riket, samt förbudet begränsas att gälla det fall, att varan är av beskaffenhet att icke få saluhållas inom område med köttbesiktningstvång. Uppenbarligen bör förbudet avse anbringande av stämpel eller märke ej blott å själva varan utan även å emballage till densamma.

Det med förbudet avsedda skyddet torde böra omfatta alla stämplor och märken, vilka författningsenligt användas för att utmärka sådan besiktning, att varan får saluföras inom område med köttbesiktningstvång. Redan nu kan i vissa fall vilseledande stämpling eller märkning förändra ansvar. Förfarandet kan sålunda bliva att anse såsom bedrägeri eller hemfälla under straffstadgandena i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens. Förutsättning härför är dock, att vederbörande handlat i avsikt att vilseleda. Överträdelse av förbud, varom här är fråga, synes emellertid böra beläggas med straff, oavsett huruvida sådan avsikt förelegat. Förbudet torde vidare böra kompletteras med stadgande om ansvarspåföljd för envar, som inom riket saluhåller vara, vilken stämpelplats eller märkts i strid mot förbudet.»

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag i fråga om innebörden av köttbesiktningstvång. Det synes principiellt riktigt att i köttbesiktningstvång inlägga krav på att köttet skall vara godkänt vid besiktning i stället för, såsom nu är fallet, på att köttet skall vara försett med stämpel. Det förefaller även lämpligt att begreppet kött i lagens bemärkelse utsträcker till att avse alla till människoföda brukliga delar av djur. Den föreslagna utvidgningen av köttbesiktningstvånget till att avse icke allenast, som nu, färskt rått kött utan även salta eller annorledes beredda köttvaror fyller enligt utskottets åsikt ett länge känt behov.

Jämväl vad angår införande av köttbesiktningstvång och därmed sammanhängande spörsmål biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag. Enligt detsamma skall köttbesiktningstvång bliva obligatoriskt för varje stad och annat samhälle, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gälla, med ett invånarantal av 4,000 eller däröver, dock med rätt för Kungl. Maj:t att i särskilda fall medgiva undantag. I mindre samhällen ävensom i egentliga landskommuner skall köttbesiktningstvång kunna införas på framställning av vederbörande kommunala myndigheter. I anslutning till riksdagens hemställan i dess skrivelse den 31 mars 1933 nr 116 innefattar det framlagda lagförslaget tillika möjlighet för Kungl. Maj:t att tillåta två eller flera samhällen eller kommuner att förena sig om gemensamma besiktningssanordningar. Härigenom synes bland annat det av distriktsveterinären i Bollnäs distrikt till utskottet framförda spörsmålet om köttbesiktningstvång i Bollnäs och Björkhamre intill varandra belägna köpingar kunna vinna en tillfredsställande lösning. Nämnde distriktsveterinärs förslag om obligatoriskt köttbesiktningstvång för närbelägna samhällen med sammanlagt över 4,000 invånare läser däremot icke lämpligen böra genomföras.

Med hänsyn till den betydelse, frågan om ett ändamålsenligt ordnande av besiktningsväsendet har för jordbrukarna, anser utskottet Kungl. Maj:ts förslag om hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott i fråga om införande, ändring eller upphävande av köttbesiktnings- eller slakthustvång samt över förslag till köttbesiktningsstaxa vara väl befogat. För tillgodoseende av jordbrukarintresset stadgas vidare i det i propositionen framlagda lagförslaget, att offentligt slakthus skall stå under förvaltning av en särskild styrelse på fem ledamöter, av vilka en utses bland tre av hushållningssällskapet föreslagna personer. I motionen II: 454 föreslås längre gående åtgärder för tillgodoseende av samma intresse, nämligen att hushållningssällskapets förvaltningsutskott skulle få utse en styrelseledamot och en revisor för såväl slakthus som köttbesiktningsbyrå. Köttbesiktningsbyrås styrelse utgöres emellertid så gott som alltid av hälsovårdsnämnden, och det lär därför knappast vara möjligt att låta hushållningssällskapet få någon representant. Beträffande slakthusstyrelse finner utskottet hinder icke föreligga mot att hushållningssällskapet direkt får utse en representant. Utskottet föreslår därför i anslutning till motionen sådan ändring i 3 § 4 mom. av det i propositionen framlagda lagförslaget, att en av de fem ledamöterna i slakthusstyrelsen utses av hushållningssällskapet. Vad slutligen angår motionärens förslag om särskilda revisorer, torde detta väsentligen avse att skapa garantier för jordbrukarna mot alltför höga avgifter. Utskottet anser emellertid, att genom den maximitaxa, som utskottet i det följande kommer att förorda, en säkrare garanti i detta hänseende vinnes, och finner därför icke skäl att biträda motionärens förslag.

Vidkommande det i samma motion, II: 454, framställda yrkandet, att lantbrukare, boende i stad med slakthustvång men utanför stadens planlagda område, skulle äga rätt att slakta kalvar av egen uppfödning utom det offentliga slakthuset, vill utskottet erinra, att en dylik rätt såväl enligt gällande lag som enligt Kungl. Maj:ts förslag föreligger i fråga om slakt för förbrukning i eget hushåll. Utskottet anser det icke lämpligt, att denna rätt utsträcker till att avse även slakt för avsalu, i följd varav utskottet alltså icke kan tillstyrka bifall till motionen härutinnan.

Beträffande slakthustvång föreslås i propositionen sådan skärpning av gällande bestämmelser, att i stad med slakthustvång icke skulle få saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras kött av djur, som icke slaktats i offentligt slakthus eller kontrollslakteri. I motionen II: 511 har yrkats avslag på propositionen i denna del. Till stöd för avslagsyrkandet har åberopats, att i stora delar av landet några slakterier icke funnes och troligen icke heller kunde åstadkommas. Då emellertid den av Kungl. Maj:t föreslagna skärpningen i fråga om slakthustvång icke skall träda i kraft förrän den 1 januari 1939, förutsätter utskottet, i likhet med departementschefen, att nya slakterier i nödig utsträckning skola kunna inrättas under övergångstiden. Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet övergår härefter till frågan om organtvång. I propositionen föreslås införande av förbud mot saluhållande, utbudande, användande eller förvarande inom område med organtvång av kött, som besiktigats utan organ. I motionen II:511 yrkas avslag å propositionen även i denna del. Till stöd för avslagsyrkandet hava åberopats vissa med organtvång förenade olägenheter, särskilt i fråga om kötttransporter. Utskottet förmenar emellertid, i likhet med departementschefen, att dessa olägenheter kunna övervinnas. Då organtvångets stora värde ur kontrollsynpunkt numera måste anses fastslaget, är utskottet också helt ense med departementschefen om det orimliga i att, såsom enligt gällande lag är fallet, det samhälle, som genom införande av organtvång önskar tillförsäkra sig särskild garanti för en betryggande kontroll, skall nödgas finna sig i tillförsel från andra orter av ej organbesiktigat kött. Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts förslag.

Vad köttbesiktningstaxorna angår, måste det, såsom i riksdagens skrivelse den 7 juni 1932 nr 297 framhållits, anses önskvärt, att åtgärder vidtagas i syfte att åstadkomma större likformighet i taxorna på olika orter. De vid ärendets beredning inom jordbruksdepartementet deltagande särskilda sakkunniga hava föreslagit fastställande av en maximitaxa för köttbesiktningen, varvid avgifterna skulle bestämmas till högst de belopp, som i medeltal erfordrades för att täcka besiktningkostnaderna inom samhällen och kommuner med köttbesiktningstvång i riket under det vid tiden för taxans fastställande senast tilländalupna året. I propositionen föreslås ett tillägg till de av de sakkunniga föreslagna reglerna av innehåll, att beträffande sådant område, där de enligt sakkunnigas förslag beräknade avgifterna blott förslå till täckande av vissa med besiktninganordningen förenade kostnader, avgifterna må kunna höjas så att täckning ytterligare erhålles för hälften av det återstående kostnadsbeloppet. I motionen II:511 yrkas, att förslaget rörande maximitaxa för köttbesiktning måtte bifallas i den form, som de sakkunniga föreslagit. Utskottet kan icke undgå att finna, att ojämnheten mellan taxorna på olika orter i stor utsträckning skulle kvarstå vid ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag. På grund härav och då de sakkunnigas förslag enligt utskottets åsikt lämpligen bör kunna godtagas utan det i propositionen angivna tillägget, föreslår utskottet sådan ändring i lagförslagets 8 §, som föranledes av bifall till motionen.

Mot de av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna angående kontrollslakterier har utskottet i sak intet att invända. Jämväl utskottet anser, att kontrollslakterier utan exportskyldighet böra kunna inrättas såväl på landet som i stad utan slakthustvång. Om i stad med slakthustvång det offentliga slakthuset icke är tillfyllest för ortens behov, bör kontrollslakteri kunna inrättas även i sådan stad. Reglerna om kontrollslakterier återfinnas i 9 § av Kungl. Maj:ts förslag, vars avfattning nära ansluter sig till den nuvarande lydelsen. Då emellertid inrättande av kontrollslakteri i stad med offentligt slakthus är att betrakta som ett rent undan-

tagsfall, förefaller det utskottet mindre lämpligt, att definitionen på kontrollslakteri anges i det stycke, som handlar härom. Riktigare synes vara att placera definitionen i det stycke, som handlar om att besiktigat kött av djur, slaktat i kontrollslakteri, skall anses som om det besiktigats vid slakt i offentligt slakthus. Utskottet föreslår därför, att definitionen överflyttas till sistnämnda stycke och att detta stycke sättes först i 9 §. Det stycke, som i Kungl. Maj:ts förslag står först i 9 § och som icke äger något närmare samband med paragrafens övriga stadganden, synes lämpligen kunna flyttas sist i paragrafen. Utskottets förslag till omformulering av 9 § åsyftar ingen ändring i sak.

Kungl. Maj:ts förslag till lag om köttbesiktning och slakthus föranleder i övrigt icke någon erinran från utskottets sida.

Utskottet har icke heller något att erinra mot det i propositionen till riksdagens yttrande framlagda förslaget till förordning angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen, med förklaring att Kungl. Maj:ts förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Förslag

till

lag angående köttbesiktning och slakthus.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Till kött räknas i denna lag icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan även blod samt andra till människoföda brukliga delar av djur.

2 §.

1 mom. Köttbesiktningstvång innefattar förbud att inom visst område till salu hålla eller utbjuda till människoföda avsett färskt kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller använda dylikt kött vid beredning av föda för utspisning å offentligt spisningsställe eller av vara, avsedd för försäljning till människoföda, eller förvara sådant kött å allmän saluplats, i salubod med därmed i omedelbart samband varande lagerum, å offentligt spisningsställe eller i lokal för tillverkning till avsalu av matvaror, därest köttet icke godkänts vid besiktning enligt denna lag.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Ej heller må inom område, där dylikt tvång gäller, till människoföda avsett salt, rökt eller torkat kött av djur, som i första stycket sägs, eller annan till människoföda avsedd vara, beredd av kött av sådant djur, saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, på sätt i första stycket förmäles, med mindre köttet blivit i färskt tillstånd godkänt vid besiktning, anställd enligt denna lag.

2 mom. Köttbesiktningstvång skall, såvida ej Konungen med hänsyn till särskilda omständigheter annorlunda förordnar, gälla för varje stad och annat samhälle, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad i tillämpliga delar gälla, med ett invånarantal av 4,000 eller däröver.

För stad eller annat samhälle, som nyss sagts, med lägre invånarantal än 4,000, för kommun, där hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande landet gälla, eller för visst område av sådant samhälle eller sådan kommun må köttbesiktningstvång på framställning av stadsfullmäktige eller däremot svarande myndighet stadgas av Konungens befallningshavande efter hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott; börande vid framställningen fogas förslag till besiktningens ordnande. I fråga om ändring av sådant stadgande iakttages enahanda förfarande. På framställning av stadsfullmäktige eller motsvarande myndighet må jämväl föreskrift om upphävande av köttbesiktningstvånget av Konungens befallningshavande, efter hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott, meddelas.

3 mom. I samhälle med köttbesiktningstvång skola genom samhällets försorg och på dess bekostnad finnas anställt nödigt antal besiktningsveterinärer och vara vidtagna de övriga åtgärder, som erfordras för att köttbesiktning inom samhället må kunna äga rum utan större vare sig tidsutdräkt eller annan olägenhet, Konungen dock obetaget att, där den för samhället erforderliga besiktningen finnes kunna utan olägenhet verkställas inom annat eller andra samhällen eller i kontrollslakteri, varom stadgas i 9 §, medgiva befrielse från skyldighet, som här avses. Vad nu sagts om samhälle skall jämväl hava avseende å kommun.

Har köttbesiktningstvång införts enligt bestämmelserna i 2 mom. andra stycket, äger Konungens befallningshavande att, därest i denna lag eller särskild författning meddelade föreskrifter rörande besiktningens ordnande ej iakttagas samt rättelse, efter av Konungens befallningshavande gjord erinran, ej inom föresatt tid visas vara vidtagen, förklara stadgandet om införande av köttbesiktningstvång icke vara vidare gällande.

3 §.

1 mom. Slakthustvång innefattar förbud att slakta djur av de slag, som äro nämnda i 2 §, annorledes än i särskilt för ändamålet inrättat och till allmänt begagnande upplåtet offentligt slakthus. Dylikt tvång kan, under de i andra stycket angivna förutsättningar, för stad eller visst

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

område därav på framställning av stadsfullmäktige stadgas av Konungens befallningshavande efter hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Slakthuset kan vara beläget inom eller utom den stad eller det område därav, som slakthustvånget omfattar.

Slakthustvång må beslutas skola gälla, sedan offentligt slakthus enligt av medicinalstyrelsen, efter Konungens befallningshavandes hörande, gillad plan blivit uppfört och efter av medicinalstyrelsen föranstaltad avsyning godkänt, samt under villkor att genom stadens försorg och på dess bekostnad anställas de besiktningsveterinärer och vidtagas de övriga åtgärder, som för slakthusets behöriga skötsel äro nödiga. Därest köttbesiktningsvång för stad eller det område därav, inom vilket slakthustvång är avsett att införas, icke redan är gällande, skall köttbesiktningsvång i samband med slakthustvång införas. Innefattar beslutet inrättande av slakthus utom stadens område, varde beslutet i denna del underställt Konungens prövning.

Förbud, varom i första stycket förmäles, utgör ej hinder för att djur av de slag, som här avses, nedslaktas utom det offentliga slakthuset, om nedslaktandet föranledes av hastigt inträffad sjukdom eller olyckshändelse; skolande dock i sådant fall köttet, om det är avsett att användas till människoföda, genast efter djurets nedslaktning ostyckat jämte alla därtill hörande inälvor utom tarmar föras till det offentliga slakthuset för att där besiktigas. Utan hinder av förbudet må jämväl person, bosatt inom stad med slakthustvång men utanför dess planlagda område, för förbrukning i eget hushåll slakta honom tillhöriga djur av ovan nämnda slag utom det offentliga slakthuset.

2 mom. Till människoföda avsett färskt kött av djur, som i 2 § sägs, må icke inom område, där slakthustvång gäller, saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, på sätt i nämnda paragraf förmäles, med mindre djuret slaktats i offentligt slakthus eller i kontrollslakteri, varom stadgas i 9 §.

Vad i första stycket sägs skall ej äga tillämpning beträffande djur, som nedslaktats till följd av hastigt inträffad sjukdom eller olyckshändelse och vars kött genast efter nedslaktningen ostyckat jämte alla därtill hörande inälvor utom tarmar förts till det offentliga slakthuset för området i fråga för att där besiktigas.

Konungen kan, om till följd av ogynnsamma transportförhållanden eller eljest synnerliga skäl därtill äro, medgiva ytterligare undantag från stadgandet i första stycket i den utsträckning och på de villkor, som med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt.

3 mom. Beträffande ändring i eller upphävande av stadgande om slakthustvång gälle i tillämpliga delar vad angående köttbesiktningsvång, som införts enligt 2 § 2 mom. andra stycket, är bestämt.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

4 mom. Offentligt slakthus skall stå under förvaltning av en särskild styrelse. Ledamöterna skola vara fem, av vilka en utses bland tre av hushållningssällskapet föreslagna personer.

(Utskottets förslag.)

4 mom. Offentligt slakthus skall stå under förvaltning av en särskild styrelse. Ledamöterna skola vara fem, av vilka en utses av hushållningssällskapet.

4 §.

Närmare föreskrifter angående besiktningsveterinärs tillsättande och entledigande meddelas av Konungen.

5 §.

1 mom. Vid slakt av djur av de slag, som äro nämnda i 2 §, i offentligt slakthus, varom stadgas i 3 §, skall besiktningsveterinär anställa undersökning före nedslaktningen å djuret med hänsyn till dess hälsotillstånd samt efteråt å dess kött med avseende å dettas duglighet till människoföda.

2 mom. Vid annan besiktning enligt denna lag skall undersökning av besiktningsveterinär anställas å minst halv kropp, som dock beträffande häst eller större nötkreatur än kalv kan vara delad i fram- och bakdelspart.

3 mom. Närmare föreskrifter om besiktning av kött meddelas av Konungen.

6 §.

1 mom. Färskt kött, som vid besiktning enligt denna lag finnes vara till människoföda tjänligt, skall, i den utsträckning Konungen bestämmer, genom stämpling eller märkning av köttet eller dess emballage betecknas såsom godkänt. Enahanda förfarande skall, likaledes i den utsträckning Konungen bestämmer, iakttagas beträffande salt, rökt eller torkat kött, vilket i färskt tillstånd godkänts vid besiktning som nyss nämnts, ävensom beträffande annan vara, beredd av sålunda godkänt kött.

2 mom. Anträffas vid besiktning enligt denna lag kött, som först efter särskild behandling kan godkännas, skall köttet, innan stämpling eller märkning äger rum, genom besiktningsveterinärens försorg och under hans kontroll undergå sådan behandling.

3 mom. Färskt kött, som blivit vid besiktning, anställd enligt denna lag, godkänt, må utan ytterligare besiktning saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, såsom i 2 § omförmäles, inom annat område med köttbesiktningstvang, allenast om besiktningen skett vid slakt i offentligt slakthus eller eljest med tillämpning av enahanda föreskrifter, som gälla angående besiktning för nämnda område.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Salt, rökt eller torkat kött, vilket i färskt tillstånd godkänts vid besiktning, anställd enligt denna lag, ävensom annan vara, beredd av sålunda godkänt kött, må saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, på sätt i 2 § sägs, jämväl inom annat område med köttbesiktningstvång.

4 mom. Närmare föreskrifter angående stämpling och märkning meddelas av Konungen.

5 mom. Finnes vid besiktning enligt denna lag kött vara till människoföda otjänligt, skall detsamma, utan kostnad för köttets ägare, genom besiktningsveterinärens försorg och under hans kontroll användas till tekniskt bruk eller, där så ej kan ske, på annat sätt oskadliggöras. I förra fallet är köttets ägare berättigad utfå ersättning, svarande mot köttets värde vid sådant användande.

7 §.

1 mom. Därest vid besiktning, anställd enligt denna lag, köttets ägare icke åtnöjes med besiktningsveterinärs åtgärd eller beslut, må han däri söka ändring genom besvär, vilka böra vid talans förlust till Konungens befallningshavande ingivas inom tio dagar efter det klaganden av åtgärden eller beslutet erhöll del, dagen då delgivningen skedde likväl oräknad; börande emellertid, utan hinder av besvär, det överklagade beslutet lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda förordnat.

2 mom. Besiktningsveterinär är skyldig, då framställning därom göres, till klaganden utan lösen lämna skriftligt meddelande om klandrade åtgärden eller beslutet och skälen därför; skolande dock, därest klagan avser beslut enligt 6 § 2 eller 5 mom., sådan framställning göras omedelbart efter besiktningen, och må sådan behandling av köttet, som i berörda lagrum sägs, i dylikt fall ej företagas förr än 48 timmar förflutit efter besiktningen.

8 §.

1 mom. För köttbesiktning, anställd på grund av 2 §, för sådan behandling av kött, som omförmäles i 6 § 2 mom., samt för begagnande av offentligt slakthus, varom i 3 § sägs, äger samhället eller kommunen uppbära avgifter enligt taxa, som Konungen fastställer för minst ett år i sänder. Förslag till dylik taxa avgives, i fråga om köttbesiktning och sådan behandling, som ovan sägs, av häl-

1 mom. För köttbesiktning, anställd på grund av 2 §, för sådan behandling av kött, som omförmäles i 6 § 2 mom., samt för begagnande av offentligt slakthus, varom i 3 § sägs, äger samhället eller kommunen uppbära avgifter enligt taxa, som Konungen fastställer för minst ett år i sänder. Förslag till dylik taxa avgives, i fråga om köttbesiktning och sådan behandling, som ovan sägs, av häl-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

sovardsnämnden eller särskild myndighet, under vars inseende köttbesiktningen är ställd, efter hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott, samt, i fråga om begagnande av offentligt slakthus, av slakthusets styrelse. Avgifterna må ej sättas högre än som kan anses erforderligt till täckande av kostnaderna under taxans giltighetstid för köttets besiktning jämte stämpling eller märkning samt ovanberörda behandling och, där fråga är om begagnande av offentligt slakthus, till täckande jämväl av kostnaden för slakthusets förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningskapitalet. Ej heller må avgifterna för besiktning och behandling, varom ovan sägs, fastställas till högre belopp än som motsvarar de avgifter, vilka under det närmast före taxans fastställande tilländalupna kalenderåret i medeltal erfordrats inom samhällen och kommuner med köttbesiktningstvång i riket; dock må beloppet beträffande samhälle eller kommun, vars ifrågavarande å tiden för taxans giltighet belöpan de kostnader ej skulle täckas med tillämpning av sistnämnda avgifter, kunna sålunda höjas, att täckning erhålles för, utöver de kostnader till vilkas gäldande sagda avgifter skulle förslå, högst hälften av återstående kostnaden.

(Utskottets förslag.)

sovardsnämnden eller särskild myndighet, under vars inseende köttbesiktningen är ställd, efter hörande av hushållningssällskapets förvaltningsutskott, samt, i fråga om begagnande av offentligt slakthus, av slakthusets styrelse. Avgifterna må ej sättas högre än som kan anses erforderligt till täckande av kostnaderna under taxans giltighetstid för köttets besiktning jämte stämpling eller märkning samt ovanberörda behandling och, där fråga är om begagnande av offentligt slakthus, till täckande jämväl av kostnaden för slakthusets förvaltning och underhåll jämte skälig ränta å anläggningskapitalet. Ej heller må avgifterna för besiktning och behandling, varom ovan sägs, fastställas till högre belopp än som motsvarar de avgifter, vilka under det närmast före taxans fastställande tilländalupna kalenderåret i medeltal erfordrats inom samhällen och kommuner med köttbesiktningstvång i riket.

2 mom. Där särskild marknadsplats för kreaturhandeln blivit anordnad i sammanhang med offentligt slakthus, varom i 3 § sägs, må i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slakthusets begagnande bestämmas avgifter till staden för nyttjande av marknads-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

platsen och vid densamma uppförda stallar ävensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning.

9 §.

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må Konungen meddela föreskrifter angående kontroll av kött samt utav kött beredda varor vid införsel till eller utförsel ur riket.

Ej heller må lagens bestämmelser utgöra hinder för Konungen att, om i stad med slakthustväng det offentliga slakthuset icke är tillfyllest för ortens behov, medgiva, att nedslaktning av djur av de slag, som äro nämnda i 2 §, må i staden verkställas, förutom i det offentliga slakthuset, i enskild, på av Konungen fastställda villkor under offentlig kontroll ställd slakteriinnrättning (kontrollslakteri).

Kött av djur, slaktat i kontrollslakteri vare sig i stad eller på landet, skall, om det godkänts vid besiktning, som Konungen föreskriver, så anses som om det besiktigats och godkänts vid slakt i offentligt slakthus.

Är beredning av salt, rökt eller torkat kött eller tillverkning av annan vara, vid vars beredning användes kött, på av Konungen fastställda villkor ställd under offentlig kontroll, skall, om köttet godkänts vid besiktning, som Konungen föreskriver, så anses som om det godkänts vid besiktning, anställd enligt denna lag.

Kött av djur, slaktat i enskild, på av Konungen fastställda villkor under offentlig kontroll ställd slakteriinnrättning vare sig i stad eller på landet (kontrollslakteri), skall, om det godkänts vid besiktning, som Konungen föreskriver, så anses som om det besiktigats och godkänts vid slakt i offentligt slakthus.

Ej må lagens bestämmelser utgöra hinder för Konungen att, om i stad med slakthustväng det offentliga slakthuset icke är tillfyllest för ortens behov, medgiva, att nedslaktning av djur av de slag, som äro nämnda i 2 §, må i staden verkställas, förutom i det offentliga slakthuset, jämväl i kontrollslakteri.

Är beredning av salt, rökt eller torkat kött eller tillverkning av annan vara, vid vars beredning användes kött, på av Konungen fastställda villkor ställd under offentlig kontroll, skall, om köttet godkänts vid besiktning, som Konungen föreskriver, så anses som om det godkänts vid besiktning, anställd enligt denna lag.

Utan hinder av bestämmelserna i denna lag må Konungen meddela föreskrifter angående kontroll av kött samt utav kött beredda varor vid införsel till eller utförsel ur riket.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

10 §.

Där i följd av slakthustvångs införande byggnad eller annan inrättning för bedrivande av slakterirörelse, som i stad lovligen idkas och vars utövande icke medgivits blott tills vidare eller till dess annorlunda bleve föreskrivet, ej längre kan för därmed avsett ändamål användas, vare ägaren berättigad att av staden undfå ersättning för den värdeminskning, hans fastighet och övriga ifrågavarande inrättningar därigenom undergå.

11 §.

Bryter någon mot förbud, som i 2 eller 3 § avses, böte från och med fem till och med trehundra kronor.

12 §.

Den, som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse mot denna lag, fortsätter samma förseelse, skall för var gång åtal därför anhängiggöres fällas till särskilt ansvar.

13 §.

Högsta tillsynen å denna lags efterlevnad utövas av medicinalstyrelsen, som jämväl meddelar råd och anvisningar rörande köttbesiktning och därmed sammanhängande frågor.

Förseelse mot denna lag åtalas av allmän åklagare vid polisdomstol, där särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol.

14 §.

Emot beslut eller åtgärd, som enligt denna lag eller på grund av i den samma givna föreskrifter meddelats eller vidtagits av Konungens befallningshavande eller medicinalstyrelsen, äger den, som anser sin rätt därav förnärmad eller obehörigen inskränkt, att anföra besvär hos Konungen inom den tid, som för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad; börande dock, utan hinder av besvär, beslutet lända till efterrättelse, intill dess annorlunda kan varda förordnat.

15 §.

Böter, som ådömas efter denna lag, tillfalla samhällets eller kommunens kassa.

Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna lag, varigenom upphäves lagen den 10 oktober 1913 (nr 239) angående köttbesiktning och slakthus, träder i kraft den 1 januari 1935. Beslut, vilka meddelats med stöd av bestämmelserna i lagen den 10 okto-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

ber 1913, skola efter den nya lagens trädande i kraft gälla som om de meddelats enligt sistnämnda lag.

I fråga om den nya lagens tillämpning skall iakttagas följande:

1) Under tiden till den 1 januari 1936 skall, i stället för stadgandet i första stycket av 2 § 2 mom., jämväl beträffande städer och andra samhällen, som där avses, iakttagas vad i andra stycket av samma moment är föreskrivet.

2) Bestämmelserna i 3 § 2 mom. skola icke äga tillämpning förrän från och med den 1 januari 1939.

3) Har samhälles köttbesiktning före lagens ikraftträdande gått med förlust, må belopp, motsvarande den brist, som härigenom uppkommit, utan hinder av stadgandet i 8 §, under tio år närmast efter det lagen trätt i kraft medräknas i de kostnader för besiktningen, varom i nämnda paragraf förmäles, med en tiondel om året.

2) att riksdagen måtte förklara sig icke hava något att erinra mot följande i propositionen till riksdagens yttrande framlagda

Förslag

till

förordning angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Kött av nötkreatur, får, get, svin eller häst eller av sådant kött beredd vara må icke, därest varan är avsedd för försäljning inom riket och densamma ej enligt lagen angående köttbesiktning och slakthus är av beskaffenhet att få saluhållas inom område med köttbesiktningstvång, förses med stämpel eller märke, som genom färg eller utseende i övrigt föranleder, att förväxling lätt kan äga rum med sådan stämpel eller sådant märke, som enligt av Kungl. Maj:t med stöd av bestämmelserna i nämnda lag meddelade föreskrifter utmärker vara, beträffande vilken dylikt saluhållande må äga rum.

Med kött avses i denna förordning icke allenast kött i vanlig bemärkelse utan även blod samt andra till människoföda brukliga delar.

2 §.

Den, som bryter mot stadgandet i 1 § eller som inom riket saluhåller vara, vilken i strid mot nämnda stadgande stämplats eller märkts, straf-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

fes med böter från och med fem till och med trehundra kronor, där ej gärningen enligt allmän lag eller särskild författning eljest är belagd med straff.

3 §.

Den, som under tid, då han är ställd under åtal för förseelse mot denna förordning, fortsätter samma förseelse, skall för var gång åtal därför anhängiggöras fällas till särskilt ansvar.

4 §.

Förseelse mot denna förordning ligger under allmänt åtal, som anhängiggöras vid allmän domstol.

5 §.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1935.

3) att motionerna II:454 och II:511, i den mån de icke blivit besvarade genom vad utskottet här ovan hemställt, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 april 1934.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Carl Eriksson, Gabrielsson, von Stockenström, Tjällgren, Dalberg, Lindmark, Jacob Hansson* och *Karl Emil Johansson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Uddenberg, Andersson* i Grimbo, *Gustafson* i Kasenberg, *Carlström, Björk* i Tryde, *Lundbom* och *Persson* i Grytterud;

med undantag därav att vid behandling av §§ 6-15 i Förslag till lag angående köttbesiktning och slakthus samt av Förslag till förordning angående förbud mot viss stämpling eller märkning av kött och köttvara herr *Gustafson* i Vimmerby deltagit i stället för herr *Andersson* i Grimbo.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Reservationer:**A) beträffande 3 § i lagförslaget**

1) av herrar *Carl Eriksson, Uddenberg* och *Lundbom*, som ansett, att utskottets yttrande i denna del bort erhålla följande lydelse:

»Utskottet — — — representant. Beträffande slakthusstyrelse anser sig utskottet kunna i anslutning till motionen gå något längre än Kungl. Maj:ts förslagit. Utskottet finner nämligen hushållningssällskapets inflytande lämpligen kunna tillgodoses på det sättet, att en av de fem styrelseledamöterna utses bland två av hushållningssällskapet föreslagna personer. I överensstämmelse härmed föreslår utskottet ändrad lydelse av 3 § 4 mom. i lagförslaget. Vad slutligen angår — — — — —

3 §.

4 mom. Offentligt slakthus skall stå under förvaltning av en särskild styrelse. Ledamöterna skola vara fem, av vilka en utses bland tre av hushållningssällskapet föreslagna personer.

4 mom. Offentligt slakthus skall stå under förvaltning av en särskild styrelse. Ledamöterna skola vara fem, av vilka en utses bland två av hushållningssällskapet föreslagna personer.

2) av herr *Andersson* i Grimbo;

3) av herr *Carlström*;

B) beträffande 6 § 3 mom. i lagförslaget

av herrar *Tjällgren, Gustafson* i Kasenberg, *Carlström, Gustafson* i Vimmerby och *Persson* i Grytterud, som ansett, att utskottets yttrande i denna del bort erhålla följande lydelse:

»Utskottet — — — därför Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet övergår härefter till frågan om organtvång. I propositionen föreslås införande av förbud mot saluhållande, utbudande, användande eller förvarande inom område med organtvång av kött, som besiktigats utan organ. I motionen II: 511 yrkas avslag å propositionen i denna del. Till stöd för avslagsyrkandet hava åberopats de med organtvång förenade olägenheterna, särskilt i fråga om köttransporter. Utskottet vill framhålla, att Kungl. Maj:ts förslag i viss mån måste få samma verkan som obligatoriskt organtvång. Inom överskottsområden blir nämligen besikt-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

ning med organ nödvändig för att möjliggöra överskottets avsättning till orter med organtvång. Utskottet måste därför hysa starka betänkligheter mot ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag med hänsyn till de med organtvång förenade olägenheterna, vilka enligt utskottets åsikt äro av väsentlig art. Vid sådant förhållande och då något större behov av en lagändring härvidlag icke utskottet vederligen givit sig tillkänna, kan utskottet icke biträda Kungl. Maj:ts förslag utan föreslår en omformulering av 6 § 3 mom. i överensstämmelse med motionärens hemställan.

Vad köttbesiktningstaxorna angår — — — — —

6 §.

3 mom. Färskt kött, som blivit vid besiktning, anställd enligt denna lag, godkänt, må utan ytterligare besiktning saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, såsom i 2 § omförmäles, inom annat område med köttbesiktningstvång, *allenast om besiktningen skett vid slakt i offentligt slakthus eller eljest med tillämpning av enahanda föreskrifter, som gälla angående besiktning för nämnda område.*

Salt, rökt eller torkat kött, vilket i färskt tillstånd godkänts vid besiktning, anställd enligt denna lag, ävensom annan vara, beredd av sålunda godkänt kött, må saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, på sätt i 2 § sägs, jämväl inom annat område med köttbesiktningstvång.

3 mom. Färskt kött, som blivit vid besiktning, anställd enligt denna lag, godkänt, må utan ytterligare besiktning saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, såsom i 2 § omförmäles, inom annat område med köttbesiktningstvång.

Likaledes må salt, rökt eller torkat kött, vilket i färskt tillstånd godkänts vid besiktning, anställd enligt denna lag, ävensom annan vara, beredd av sålunda godkänt kött, saluhållas, utbjudas, användas eller förvaras, på sätt i 2 § sägs, jämväl inom annat område med köttbesiktningstvång.

C) *beträffande 8 § 1 mom. i lagförslaget*

av herr *Uddenberg*, som yrkat bifall till Kungl. Maj:ts förslag.